

Jašubeg en Jered

Novice iz Drugotnosti

39

fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti ♦ ISSN 1855-6434 ♦ letnik IX ♦ junij 2016

SPEKULATIVNE ZGODBE:
Tanja Mencin: LUNARIS
Bojan Ekselenski: RELOAD
Frank Roger: POLET BA-425

NOVOPEČENI

■ Kje ste novi avtorji?

Verjamem, da je v Sloveniji precej ljubiteljev in ljubiteljic fantazije, znanstvene fantastike in hororja, ki imajo tudi ustvarjalno energijo. Žal nimamo nobenega periodičnega glasila, ki bi redno objavljalo in s svetovanjem pomagalo avtorjem pri njihovih prvih korakih v svet ustvarjalnosti. Prav Jašubeg en Jered torej orje ledino.

■ Kaj lahko pričakujete?

Vsako delo bo šlo skozi nekaj rok. Prvo sito je pravopisno, torej skladnja in pomenoslovje. Nadalje gre skozi vsebinsko pretresanje. Ne bomo iskali napak, temveč kvaliteto. Objavili bomo dve ali tri najkvalitetnejše zgodbe. Objavili bomo zgoščeno oceno vsakega prispelega dela, pri čemer bomo avtorjem svetovali, kako naprej.

■ Kam poslati umetnine?

Svoje umetnine pošljite na e-naslov:
bojan.ekselenski@gmail.com

V tej številki pričenjamo z Uvodnim modrovanjem, nato sledi prikaz naslovne ilustracije in njenega avtorja. Nadaljuje se s planetom Humor in s spekulativnimi novicami O vesolju, življenju in sploh vsem (hvala Douglas Adams!).

⇒ *Več na straneh od 3 do 9.*

V rubriki Poročamo se je Bojan Ekselenski lotil prikaza največje in najstarejše SF&F konvencije na Balkanu, torej Sferakon 2016 Zagreb. Potem je bila še Zagreb Fantasy Convention.

⇒ *Več na straneh od 10 do 21.*

V tej številki smo spraševali Andreja Blatnika in prebrali njegov priročnik za pisanje kratkih zgodb.

⇒ *Več na straneh od 22 do 27.*

Rubrika Pogledi prinaša razpravo Andreja Ivanuše o nordijski mitologiji. Pokukajte kaj vse raste na kozmičnem drevesu Yggdrasil in kakšna bo usoda sveta po mišljenju Vikingov.

⇒ *Več na straneh od 28 do 33.*

Spekulativne zgodbe v tej številki prihajajo izpod tipkovnic treh avtorjev. Preberete lahko Bojana Ekselenskega zgodbo RELOAD, Tanja Mencin je napisala LUNARIS, iz angleščine pa smo prevedli zgodbo Franka Rogerja POLET BA-425 (originalni naslov RIDINGRIFT). Tukaj so tudi tri pesmi Tanje Mencin, ki smo jih skupno poimenovali Groza.

⇒ *Več na straneh od 34 do 55.*

Na koncu je razpis za objave zgodb v naslednjem zbiru Zvezdni prah.

Jašubeg en Jered - novice iz Drugotnosti

ISSN 1855 - 6434 Fanzin za fantazijo, znanstveno fantastiko in horor ter svet Drugotnosti

Izdajatelj in urednik: **Bojan Ekselenski, Ljubljanska cesta 5A, 3000 Celje**
+386 40 642 356 / bojan.ekselenski@gmail.com / pisatelj.net

Sourednik in oblikovanje: **Andrej Ivanuša, Borštnikova 33, 2000 Maribor**
+386 41 732 342 / andrej@andros.si / www.andros.si

Naslovna slika: Chris Foss - Great Western Railway Atomic Train

Copyright © 2015 društvo Zvezdni prah Maribor, Stritarjeva 24, 2000 Maribor, www.zvezdni-prah.si
Vse pravice pridržane. Besedila, slike in oblikovne rešitve je prepovedano kopirati na kakršenkoli način brez dovoljenja izdajatelja.

POMLAD JE ... Modroval Bojan Ekselenski

Pomlad je čas brstenja, rasti in konvencij. To velja zlasti za Hrvaško, ki je glede organiziranega ljubiteljstva spekulativne fikcije in literarne produkcije svetlobna leta pred Slovenijo. Nekaj strani naprej preberite reportažo z najpomembnejše regionalne konvencije Sferakon, ki je pomembna tudi v evropskem in svetovnem merilu. A spomladi ni samo Sferakon. Sredi Istre je v Pazinu Istrakon, že nekaj časa drugi aprilski vikend, ki je včasih otvorila sezono pomladnih konvencij. Letos je k tej pomladni beri svoje dodala tudi Slovenija. V Jesenicah smo imeli Meteorito in igračarski Goblicon (reportaža v prejšnjem JeJ). Meteorita je bila letos prvič in upajmo v ponovitev letnik 2017. Maja se nadaljuje s tridnevnim Sferakonom, kjer se obiskovalci merijo v tisočih, a sredi junija je nova konvencija Zagreb Fantasy convention. Obe konvenciji sta popisani nekaj strani naprej.

Težava slovenske spekulativne fikcije niso konvencije. Tu pač na novo odkrivamo pot, ki je ugasnila ob razpadu bivše države (še pomnite Eurocon 1983 v Cankarjevem domu?).

Naš največji problem je na avtorskem področju. V javnosti in žal v znatnem delu strokovnih krogov velja prepričanje, da je spekulativna fikcija namenjena predvsem zabavi otrok in najstniške mladine in zato ni vredna strokovne in finančne podpore. Prav dolgočasen sem že s tem svojim mnenjem. Celoten razvoj slovenskega ustvarjanja je odvisen od prostovoljnega dela in denarja nekaj redkih avtoric in avtorjev. Vse skupaj je prišlo tako daleč, da mnogi ljubitelji trdijo, da je slovenščina neprimeren jezik za pisanje spekulativne

fikcije in slovenska dela privzeto zavračajo. Nekaj je k temu prispevalo tudi obče stanje, saj so skoraj vsi literarni projekti plod samozaložnikov in majhnih, kadrovske in finančno podhranjenih založbic. To se odraža na slabši obrtniški izvedbi večine izdanih del. Raziskava o prepoznavnosti avtorjev ZF&F&H kaže, da je najbolj prepoznavnega domačega avtorja pozna samo majhen del tistih, ki poznajo najbolj prepoznavnega tujega avtorja. Na naših konvencijah sploh ni stojnic resnih založb. Pravzaprav že nekaj let sploh nimamo resne založbe za spekulativno fikcijo. Založniški atelje Blodnjak je do pred nekaj leti vse skupaj vsaj nekako držal nad vodo, a so knjige te založbe enostavno predrage in nedosegljive v običajnih knjigarnah. Pač začaran krog previsokih cen in čudaškega slovenskega knjižnega trga, ki pleše po taktih skoraj monopolista.

Kje iskati izvorni greh za takšno stanje?

Najprej je treba počistiti pred lastnim pragom. Prva stopnica je sama avtorska scena. Ta je, tipično slovensko, pasivna in nikoli ne prevzame pobude. Vsi samo čakajo in sami ničesar ne naredijo za promocijo sebe in svojih del. Samo majhen del avtorjev (-ic) ima svojo spletno stran, da ne govorim še o drugih načinih spletne prisotnosti. Naša ljubiteljska skupnost ne bo ničesar storila za avtorje, če ti sami ničesar ne migajo. Na edinem resnem forumu sem tako edini domači avtor, ki se oglašam. Vsi drugi čakajo in niti ne pomislijo, da bi ljubitelje obveščali o svojem delu. Druga, mogoče še težja cokla, pa je odnos kulturniških institucij in zlasti vseh, ki odločajo o razdelitvi javnih sredstev za literarne projekte. Resne založbe ob tem skoraj popolnoma ignorirajo domače avtorje in se raje posvečajo prevajanju tuje literature in s tem utrjujejo prepričanje, da domači avtorji niso vredni pozor-

nosti. Ti prevodi so marsikdaj narejeni levoročno in izbor ni vedno dovolj kakovosten. Tudi na področju revijalnega tiska je spekulativna fikcija precej revna. Imamo samo ta amaterski magazin, a vsa druga periodika je precej specifična.

Tudi z zbirkami kratke proze se ukvarja samo društvo Zvezdni prah in tiskane izdaje nam uspejo samo vsakih nekaj let in še te so financirane iz zasebnih žepov. Seveda z jamranjem ne pride mo daleč. Niso krivi ljubitelji, ki čislajo tuje avtorje in zabavajo čez slovenščino v ZF&F&H, niti ni kriva država ali književna javnost. Avtorji sami moramo počistiti

pred svojim apatičnim pragom. Konvencije z možnostjo predstavitve imamo, samo priti je treba, saj ne bo nihče nikogar pripeljal za rokico in ga posadil v svoj žarometov pozornosti.

Najprej se je treba otresti pasivnosti, zatem pokukati k razvitejšim od nas in dobre prakse prilagoditi našim razmeram.

Imejte se fino in si naberite moči za naporno jesen. Začne se z Liburnikomom v Opatiji, se nadaljuje z NMN v Ljubljani, potem je Rikon v Reki. Še dlje v prihodnosti pa se počasi materializira Večer fantazijske književnosti ...

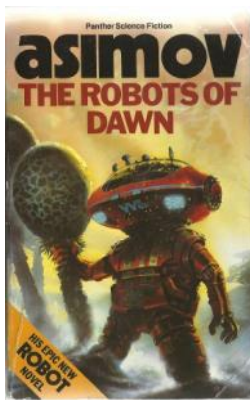

NASLOVNA ILUSTRACIJA

GREAT WESTERN RAILWAY ATOMIC TRAIN *CHRIS FOSS*

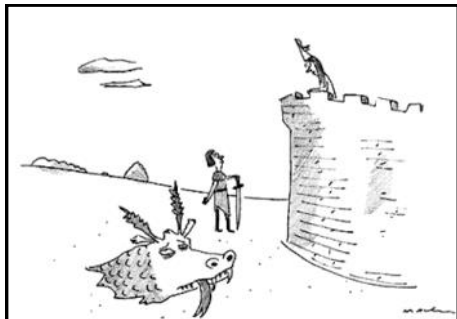
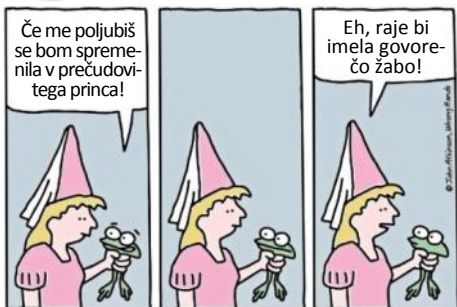
Chris Foss je rojen leta 1946 na Guernseyu, ki je britanski kanalski otok in je bližje Franciji kot Veliki Britaniji. Je eden najbolj znanih britanskih ilustratorjev ZF. Njegova dela so inovativna in domiselna. Nekatera so imela velik vpliv na druge avtorje. V njih slavi stroje bodočnosti in konstrukcije neverjetnih razsežnosti, kjer je človek le drobna mravljica izgubljen v svetu super-tehnologije. Prve ilustracije je objavil v zgodnjih sedemde-

setih letih in kmalu so se zanj začele zanimati različni knjižni in revijski založniki, med drugimi Panther, Coronet (Hodder & Stoughton) in Granada. Tako je kmalu ilustriral naslovnice ameriških klasikov kot so Lensman, Asimov, James Blish in Philip K. Dick. Večino del je ustvaril v tehniki airbrush. Druge je naredil v olju in s pomočjo klasičnega čopiča. Računalniške tehnologije ne mara in jo uporablja le za pošiljanje e-pošte.

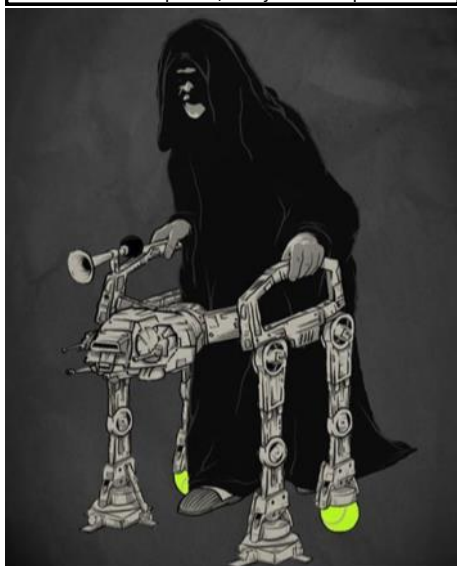

BREZ BESED

Če me že ravno vprašaš, bi raje imela šopek vrtnic!

Zadnji model imperialnega samohoda!

GROSSMANN

12. FESTIVAL FANTASTIČNEGA FILMA IN VINA GROSSMANN

12. – 16. JULIJ 2016, LJUTOMER

Ljubitelji SF&F&H opozarjamo na Grossmannov festival v Ljutomeru. Predvsem velja za tiste, ki imate še posebej v čislih grozljivke. Nikakor ne pozabite v svoj pametni telefon zapisati opomnik in se sredi počitnic odpraviti v srce Prlekije.

Festival so lansirali leta 2005 ob stoletnici slovenske kinematografije v Ljutomeru, v kraju, kjer so nastali prvi metri slovenskega filma izpod roke dr. Karola Grossmanna. Ob izbranem in nekonvencionalnem filmskem programu je bila od samih začetkov na festivalu prisotna tudi večina avtorjev prikazanih filmov, kar je za slovenske razme-

re skoraj nepredstavljivo. Spremljevalni program festivala nudi številne vinske degustacije, umetniške razstave, koncerte, delavnice, okrogle mize in tradicionalni zaključni množični dogodek. Na festivalu podeljujejo nagrado »hudi maček«. Od leta 2010 je festival član Evropske federacije festivalov fantastičnega filma (EFFFF).

Seznam gostov je res impresiven:

- Igralci: Sir Christopher Lee (VB); Franco Nero (ITA); Udo Kier (NEM); Carlos Areces (ŠPA);
- Režiserji, producenti, scenaristi: Roger Corman (ZDA); Menahem Golan (IL); Jose Mojica Marins (BRA); Enzo G. Castellari (ITA); Ruggero Deodato (ITA); Brian Yuzna (ZDA); Richard Stanley (JAR/FRA); Jörg Buttgereit (NEM); Jaime Balagueró (ŠPA); Lloyd Kaufman (ZDA); Djordje Kadijević (SRB); Jane Kavčič (SLO); Krsto Papić (HR); Slobodan Šijan (SRB); Goran Marković (SRB); Franci Slak (SLO); Dinko Tucaković (SRB); Uwe Boll (NEM); Tom Six (NL); Trent Haaga (ZDA); Alex Chandon (VB);
- Drugi: Simon Boswell (VB), skladatelj filmske glasbe; Laibach (SLO/NSK), umetniški kolektiv; Anatoly Karpov (RUS), UNICEF-ov regionalni ambasador dobre volje in nekdanji svetovni šahovski prvak.

Letošnji gost je:

Žal v času izdaje Jej še ni bilo objavljeno kdo bo letošnji gost festivala. Tako vas lahko le napotim na njihovo internetno stran, kjer to preverite:

www.grossmann.si

O ŽIVLJENJU, VESOLJU IN SPLOH VSEM

NOVO - IZŠLO MAJA 2016 / PADEC SVETIH

Padec svetih (Povesti iz sage Vitezi & Čarovniki) je osrednji del t.i. Trilogije o Vesoljnem carstvu. V osrednjem delu sage avtor Bojan Ekselenski omenja Vesoljno carstvo pred dobrimi 2300 leti. Tako se je odločil, da tudi o tem zanimivem obdobju napiše krajšo trilogijo. Zgodba pripoveduje tragično zgodbo o znamenitem Begunstvu. Med obleganjem prestolnice Svetovnega cesarstva se je zgodil še zadnji dvorni udar. Mladi polvilinski dedič Timeus Simidal je bil prisiljen v beg. Spremlja ga stric Geor, orčji zvodnik, »princ« tatov, tihotapcev, dezertarjev. Z zadnjimi pripadniki kaste fanatičnih varuhov se poda na tvegano in s tragedijami posejano pot.

CENA: 9,90€+1,00€ poština. Ob naročilu avtor doda brezplačno e-knjigo Vzpon Elejle. www.samozalozba.eu

NOVO - IZŠLO MAJA 2016 POEZIJA MAGIJE IN MISTIKE

Ob pripravi romanov, zgodb in novel iz sage Vitezi & Čarovniki) je avtor Bojan Ekselenski zapisal tudi kakšno pesem, ki je del besedila. Ob tem se mu je porodilo še nekaj drugih in jih je zato zbral v pesniški zbirki Poezija magije in mistike. Za njihovo pripravo v posebni zbirki se je odločil zaradi pozitivnih odzivov na branjih poezije in na objave v literarnih revijah. Izdal jo je v samozaložbi in knjižico mističnih pesmi brezplačno prilaga ob nakupu njegovih drugih knjig ali ob različnih priložnostih.

Njegova mistična poezija zelo odstopa od trenutnega mainstreama v slovenski poeziji.

Eurocon BCON 2016, 4.-6. november 2016 – Barcelona, Španija

EUROPA SF

THE EUROPEAN SPECULATIVE FICTION PORTAL

EUROPA SF - THE EUROPEAN SPECULATIVE FICTION PORTAL

NEWS AND INFO FROM ALL OVER EUROPE AND BEYOND

Redno preglejte <http://scifiportal.eu/> - SF&F novice iz vse Evrope!

UPOR JE BIL PONOVRNO V ZRAKU

Za vas povzema Bojan Ekselenski

Pretekli mesec je izpod peresa našega člana **Marka Vitasa** izšla nova leposlovna knjiga z naslovom **Rimska cesta**. Prva predstavitev knjige je bila 26. maja letos v borovniški Galeriji Barje.

Povest nas povede v prvo polovico 9. stoletja, v čas nekaj desetletij po Prešernovem Krstu pri Savici. Zgodba romana je tako postavljena v čas velikih odločitev plemena Karniolcev. Vojna nevarnost je vsakdanje stanje in najpogosteje se pojejo himne bogu vojne Jari-lu. Omenjeno obdobje predstavlja mor-da najbolj hermetično, temačno dobo človeške zgodovine.

Upor je ponovno v zraku in Karniolci se pridružijo vstaji Ljudevita Posavskega. Ta vojna je močno zaznamovala politično usodo krajev, ki ležijo na ozemlju današnje Slovenije, Balkana in tudi širše v Evropi. V ozadju, poleg verske nestrpnosti, tli spor glede fevdalne ureditve. Frankovska oblast želi uveljaviti grofovski ustroj nad plemenskim. Glavni junak, kosez Amun, se med uporom

izprašuje o smiselnosti svojega početja in globoko v duši ga najeda dvom.

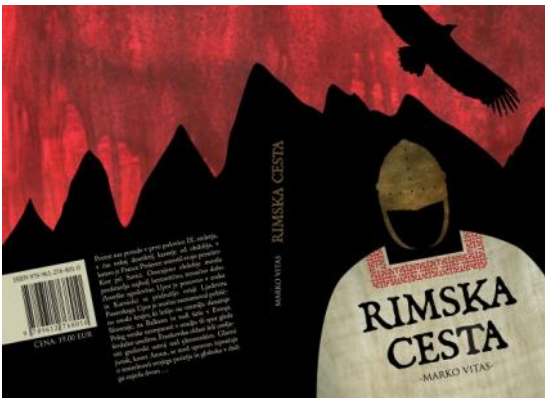
Marko je ljubiteljski pisec, ki mu leposlovje predstavlja posebno strast. V življenju je ljubitelj zgodovine in naravoslovja, saj je ubranil doktorat znanosti. Rimska cesta je njegovo peto izdano prozno delo.

Najprej je leta 2010 izdal zgodovinsko obarvan prvenec **Vetrovi stepe**. Gre za literarizirano biografijo legendarnega hunskega kralja Atila.

Drugo prozno delo, izdano leta 2011, je znanstveno fantastični erotični triler **Prometheus**, ki je bil podpisan s psevdonimom Živko Ivančič

V tretjem proznem delu je avtor leta 2012 z distopijo **2084** ponovno posegel v znanstveno fantastiko. Zgodba nas povede na konec 21. stoletja, 100 let po dogajanju, ki ga je **George Orwell** opisal v slovitem delu **1984**.

Predzadnja knjiga Marka Vitasa je leta 2013 izdana zbirka kratkih erotičnih zgodb **Pozna trgatev**.

O ŽIVLJENJU, VESOLJU IN SPLOH VSEM

Na prvi predstavitvi knjige
v galeriji Barje v Borovnici pri Ljubljani.
(foto Jože Pristanc—Joc)

Rimska cesta predstavlja svojevrstno nadaljevanje Prešernovega Krsta pri Savici, saj je dogajanje umeščeno nekaj desetletij po uporu za časa kneza Hotimirja, ki je v tistem času vladal Karantani. Kljub temu, da dogajanje okoli upora Ljudevita Posavskega še ni bilo opisano v slovenski književnosti, predstavlja obdobje selitve narodov in zgodnji srednji vek priljubljeno temo v slovenski literaturi.

Na tem mestu naj omenimo, poleg drugih manj znanih, še vsem znano delo **Frana Saleškega Finžgarja Pod svobodnim soncem**. Leta 2014 je bila na odru SNG Drame v Ljubljani uprizorjena drama **Tugomer** od **Josipa Jurčiča** in **Frana Levstika**. Za večino del, ki

posegajo v omenjeno obdobje, so značilne aluzije na sodobni čas.

Tako vsebuje tudi povest Rimska cesta nenavadno močne vzporednice z današnjim nemirnim časom. Prav s tem pa pripoved ne odlikuje samo jezikovna lepota, temveč tudi aktualna nota. Ta spontano kaže tako na globlje razumevanje preteklosti, kot na večna bivanjska vprašanja.

O njih se sprašujejo kosezi, hodeč po Rimski cesti in se z enako silovitostjo porajajo tudi v današnjem času. V tem pa je tudi največja moč Vitasovega pisanja. Preko zanimivih dialogov se nam odkrivajo še globlje filozofske razlike med vero prišlekov in rodovnim nazorom, s katerimi se srečujejo junaki v romanu. Pisatelj nas preko zgodovinske fikcije sooči z življenjskimi odločitvami, ki so jih sprejemali naši pradedje v zgodnjem srednjem veku.

Zgodovinski okvir pripovedi je seveda resničen, znotraj tega okvirja pa je imel pisatelj Marko Vitas veliko možnosti, da je prikazal in povedal marsikaj zanimivega tako za mlajše kot starejše rodove in za vse ljubitelje slovenske in hkrati naše skupne evropske zgodovine.

Knjiga Rimska cesta je izšla v samozaložbi v 110 izvodih po ceni 19 evrov in bo predvidoma dostopna tudi v javnih knjižnicah. Predgovor je napisal pisatelj **Ivan Sivec**, spremno besedo pa **Nejc Petrič** iz društva Staroverci.

O Življenju, Vesolju in sploh Vsem www.andros.si/vesolje/

- podroben opis Sonca in planetov Osončja,
- nastanek in mehanika galaksij,
- rojstvo, življenje in smrt zvezd,
- bigbang, struktura vesolja in njegov konec,
- o možnostih življenja na različnih planetih,
- potovanja na Mars, izza meja Osončja in še dlje,
- pojmovnik, pojasnilo manj znanih pojmov, formule.

38. SFERAKON 2016, ZAGREB, HRVAŠKA

Za vas se je potepal, poslušal in fotografiral Bojan Ekselenski

Sferakon je najstarejša, najobsežnejša in še v kakšnem oziru naj konvencija nam ljubih žanrov. Med nami je že od kamene dobe, torej od daljnega leta 1977 in bo drugo leto praznovala častljivo 40. obletnico. Torej v 39. številki opisujemo 39. Sferakon.

Odvrti se vsako leto v Zagrebu, zadnja leta običajno drugi majski vikend. Organizira jo društvo Sfera, eno največjih tovrstnih evropskih društev.

Konvencija je zaradi svoje širine in obiska razpotegnjena od petka do nedelje, letos konkretno od 13. do 15. maja na **Fakultetu elektrotehnike i računarstva**, Unska 3, Zagreb. Konvencije se udeleži nekaj tisoč ljudi vseh starosti.

Konvencije sem se udeležil v soboto, saj je to najudarnejši dan z največ obiskovalci in meni osebno najzanimivejšimi predavanji. Osredotočil sem se na pisateljske vsebine.

PROGRAM

Urnik je obširen in nemogoče se je vsega udeležiti. Osrednji dan, sobota, je bil dejansko »poln do vrha«. Poleg klasič-

nih predavanj, panelov je bilo nekaj kvizov, delavnic, projekcij, predstav in tekmovalni. Pomemben del so predstavljale različne igračarske prireditve, kar je običaj na takšnih konvencijah.

ČASTNI GOSTJE

Na resnih konvencijah organizatorji vedno poskrbijo za častne goste. Običajno seznam častnih gostov predstavljajo zanimivi avtorji(-ice), pomembni organizatorji scene in zaslužni za razvoj spekulativne fikcije. Gostje so običajno domači in tuji, pri čemer se vedno poskrbi za uravnoteženost.

Tokrat so se predstavili:

Tanja Radman Jambrišak – prevajalka, urednica, pisateljica, pesnica in petkratna dobitnica nagrade Sfera.

Calypsen Cosplay – zanimiv cosplay projekt mlade Poljakinje **Marte Nowak**. Cosplay postaja pomembna umetniška veja spekulativne fikcije. Za svoje kostume je že nekajkrat pobrala prva mesta na raznih tovrstnih mednarodnih srečanjih.

Shane Turgeon – Še en zanimiv gost, tokrat iz Kanade, kjer ima lasten

POROČAMO

SUBOTA - PROGRAM U DVORANAMA

SIRO SOBNA	D1	D2	A-III	A-201	A-202	A2II
12:30 Radim Jakovčević, Borić Republika Karolina	Starišević, Dražner, Heren Ištarić - Predavanje o Tolkienovim čarobnjacima i Medicinama	Sandrićno Pušćanac: Znan-fan stvarnost		12:30 Animirani film Rogož		12:30
13:00 Bernard Ivezić: Zambai su svuđa okle nos - Let's party!				13:00 Mielko Karas: predstavljanje BCONA - Euroconca 2016. u Barceloni	Zvonimir Lapor-Padovan: Radionica LEGO MIND- STORMS EV3 robotike (osnovnolokalno)	13:00 13:15 13:30
13:30			Ivan Perić: Sreće i lošicovi (predstavljanje i projekcija filma)	13:30 Crčići Kako je Polje trado istruu & Sunce djevor i Neva Nerovića		13:45
13:45 Andrea Nunešević Andreć: Roads go over, over on? Tolkien iziv	Zeljko Culek: Star Trek - The Original Series: Where no wiewer has gone before			14:00 Horak, Kuleć, Delić, Barić: Predstavljanje zbirke priča i imago utpima te naprava novih radionica u biblioteci Solars		Star Wars RPG Begginer Games Showcase - Edge of the Empire
14:00			Lucija Tancer, Matija Mihoković, Marko Carlina, Miroslav Wranica:	14:00		14:00
14:45			LARP maratona kolektivna Terrible Creations No3	14:45		14:45
15:00	Luna Sandelčić: Stereotipi i Mitolozi u animima	Helena Bulajic: Projekt animiranih filmova prema "Prizana iz devetine"		15:00 Benini, Kurčić, Peroković, Žijak: 5 priča koje morate pročitati!	Ivana Kramarić: O heblatima	15:00
15:15			labor vodi vikiškog perihvata	15:15		15:15
15:45				15:45 Horak, Šabić, Žijak: Donacija šahmatista najbivest - utopija ili distopija (kolonija stol u hrvatskom SF-u)		15:45
16:00		Matja Grgurić: Hod kroz godinu - priča o starij slavenima i bogovima		16:00	Luka Perušić: Entuzijasti švarjaru računatru igra - o ugledima i promatjanja na jednom domaćem prijenosu	16:00
16:30	Gohf Marta Nowak: Cosplay in Europie	Andrej Dujella: Teorija brojeva i kriptografa	Predstavljanje Centra za posjetitelje namira kuća bake	16:30		Zvonimir Lapor-Padovan: Radionica LEGO MINDSTORMS EV3 robotike (E+)
16:45				16:45		16:45
17:00	Đelaj, Gohf (prebivali): Predstavljanje Sferakona zbirke Futur con			17:00	Daria Kurčić, Antićević, Šabić: Mac Abhara Andrić i demona na Sferakonu + glazbena točka	17:00
17:15		Milo Grunčević: Postanak i kraj svijeta u nordijskoj mitologiji	Goran Korov: Federacijsko- klingski sukob i Hladni rat: komparativna analiza	17:15		17:15
17:30	Radko Martinović: Psihoidni "Psi u laticinskoj sigurne		Labudovi vas zovu! Produkcija sferakonskih promo videa	17:30		17:30
18:00				17:45		17:45
18:15	Animirani film Rogož	Davor Horvatić: Privatni život floGara (18+ god.)		18:00	Sever, Antićević: Predstavljanje knjige Svijet leđa i vatre Georg R. R. Martina	18:00
18:30	Marij Ubana, Gohf Shane Turgeon, Kristijan Krulj Greek Tattoo Contest		A Meeting Across the Time and Space (Musical by družstvo Cygnus)	18:30		18:30
19:00				19:00	Ratko Martinović: Družbeni intervjering	Iščidan: City Hunter The Motion Picture (predavanje s specijama)
19:30				19:30		19:30
20:00				20:00		20:00
20:30				20:30		20:30
21:00				21:00	U 21:00i 21:30 Ars Gladiatoria: Radionica povijesnog europskog mačevanja	21:00
21:30	Bočkoteka	Cosplay Fashion Show	Gohf Shane Turgeon: Star Wars Tattoo Collecting	21:30		21:30
22:00				22:00	Ronald Šabić, Marin Ivezić: Star Trek iziva "Ultimate Trekkie"	22:00
22:15			Gohf Tanjuna Jambelić, Buljić, Peroković, Douglas Adams: Hitičnik i Dirk	22:15	22:15-22:45 Šabić-Smit, Loparić: Zagreb Fantasy Convention	Star Wars RPG Begginer Games Showcase - Force and Destiny
22:30	Jurki park: Sferakonu i 40. obljetnica Sfere	Raphaël Bone: Muzik i budača sofolja u neurorehabilitaciji		22:30		22:30
22:45				22:45		22:45
23:00			Wolf von Witting: Radio Free Alsbethn (lecture with clips)	23:00	Tedisa Senjanović: Star Trek talent show	23:00
23:15- 24:00				23:15- 24:00		23:15- 24:00
					Barijan Bajrami: Karaoke i Just Dance	

SATNICA SUBOTA - HOL I PARKING

Hol	
non-stop	SW stand: Trench Run Force training
12:30-12:50	Nikolna Boršćak: Škola mačevanja sigurnosnim mačevanja
14:00-14:20	Nikolna Boršćak: Škola mačevanja sigurnosnim mačevanja
14:30-15:30	SF Klatz: Radionica Priče iz devetine
14:30-16:00	The Ministry of Magic wants YOU! Scavenger Hun
14:40-15:00	Nikolna Boršćak: Škola mačevanja sigurnosnim mačevanja
16:00-17:00	SF Klatz: SF Klatz: Jet pack radionica Beobit Tebi tuam
18:30-19:00	We must kill the Batman pitat!
19:00-10:00	Beobit Street Fighter 2 turne
Parking	
16:00-17:00	Davor Dubenić: Intridive shooting
21:00-22:30	Zvonko Rešcer: Prazniranje reba hiteleskop
Male higinika	
non-stop	Sastanak maljespo i hrvatskim picimio
17:30-18:30	Polazna gošća Marta Nowak potpisuje svoje priprave na standu kod Male higinike

Ne propustite after party u KSET-u u subotu navečer, 24:00-03:00!
 Ulaz je besplatan, ali je potrebno imati "zeleni" (laskavi izkazici KSET-a). Ako je još nemate, možete je besplatno dobiti u subotu do 18:00 sati na Sferakonskom lasku, dok u KSET-u prije samog partyja stop 5 peti kuni KSET je prvomem od 22:00 sati, iako naš after partyje u 24:00.

SATNICA SUBOTA - IGRAONICA

12:00-18:00	UMS Agram - 4 Warmmaschine i Hordes Demo Day
12:30	STAR WARS RPG Edge of Empire - the sequel
12:30-16:30	Predstavljanje beta verzije boardgamea Arcadia Tenebra (prjave u petak na desku)
13:30-24:00	Igranje.org - Slobodno igranje
15:00-24:00	CGE - Predstavljanje igara Alchemists i Galaxy Trucker plus ekspanzija Missions
16:00-18:00	Predstavljanje Game of Thrones
17:00-21:00	Predstavljanje beta verzije boardgamea Arcadia Tenebra (prjave u petak na desku)
18:00-20:00	Predstavljanje Star Wars X-Wing

Podroben urnik na www.sferakon.org

posel. Shane je pisatelj, zbiratelj, ljubitelj tetovaž, organizator dogodkov in še več. Skratka, gre za še eno zanimivo osebnost s scene.

(Več na <http://sferakon.org/pocasna-gosca-tatjana-jambriak/>; <http://sferakon.org/pocasna-gosca-calypsen-cosplay/>; <http://sferakon.org/pocasni-gost-shane-turgeon/> in <http://shaneturgeon.com/>).

STOJNICE IN SODELUJOČI

Največ časa sem porabil na stojnicah s knjigami.

Na prizorišču je bilo ogromno stojnic. Znatno del je predstavljala knjižna ponudba založb, knjigarn in antikvariatov. Nadalje so se predstavljala različna ljubiteljska društva – organizirani ljubitelji vseh pomembnih domišljijjskih svetov. Bili so tudi gostje iz Poljske.

Hrvaški knjigarnarji in založniki izdajajo veliko prevodov in lastnih domačih del (Algoritam, Hangar 7, Izvori, ...) in velik del tega je bilo na stojnicah založb in knjigarn. Tudi zase sem našel, kar sem iskal. Na eni od stojnic sem našel celo knjige našega **Mihe Remca**. Mnogi udeleženci niti niso omenjeni na seznamu v brošuri.

Evo, tu je seznam:

- **Udruga »USS Croatia«** – to je društvo ljubiteljev Zvezdnih stez. Društvo se je Sferakona prvič udeležilo leta 1999.
- **Udruga Albus** iz Pazina je ljubiteljsko društvo za promocijo ZF&F in organizira lastno konvencijo Istrakon.
- **Zagreb Fantasy Country** je čisto sveže društvo, saj je bilo ustanovljeno leta 2016. Že ime pove, da gre za društvo ljubiteljev(-ic) fantazije. Med drugim se ukvarjajo s cosplayem.
- **Almarenska družina** je bila ustanovljena 2006 in združuje ljubitelje(-ice)

Tolkiena in tudi fantazije.

- **Ichidan udruga** združuje ljubitelje japonske popularne kulture (mange, anime, ...) in deluje od leta 2008.
- **Mos Croatia Spaceport – Udruga ljubitelja Zvezdanih ratova** je društvo ljubiteljev Vojne zvezd. Društvo deluje od leta 2002 in se ukvarja z vsem, kar je povezano s priljubljeno fantazijsko franšizo. Društvo ima največjo ljubiteljsko skupnost v ex YU (območje bivše Jugoslavije, kamor je sodila tudi Slovenija).
- **Društvo za promicanje kulture i umjetnosti Cygnus** je bilo odgovorno za vse promocijske aktivnosti. Deluje od leta 2008.

Sodelovalo je tudi precej umetnic in umetnikov ter različnih geekovskih trgovin z obiljem zanimive robe.

TEKMOVANJA IN NAGRADE

Na Sferakonu se odvija več vrst tekmovanj. Najpomembnejša je razglasitev **nagrad Sfera**. To nagrado je pred »davnimi« leti (beri: v času Jugoslavije, ako še kdo pomni ta čas) dobil tudi naš pesnik in pisatelj Miha Remec. Nagrade se podeljujejo od leta 1981. Sfera je nagrada za najpomembnejši dosežek na področju ZF-ja (znanstvena fantastika, fantazija in nadnaravni horor).

Kategorije in dobitniki-ce za dosežke v letu 2015 so sledeči:

- Miniatura – Goran Glušić - Staklo;
- Roman – Milena Benini – Prodavač snova;
- Otroški roman – Morea Banićević – Demon šolske knjižnice.

Včasih podelijo nagrade še v drugih kategorijah, kot je kratka zgodba, teoretično delo, ilustracija, strip, ipd.

Za primerjavo, v Sloveniji smo samo leta 2012 na Si.Conu v Celju podelili

podobno zastavljene nagrade, imenovane Drejčkova nagrada (imenovanje nagrade z dovoljenjem dr. Vida Pečjaka), a smo se spričo odziva dela scene odločili, da do nadaljnjega prenehamo.

Vsako leto se podelijo tudi **Sferice**, nagrade za najmlajše, kajti na Hrvaškem ni nič nenavadnega, če se projektom spekulativne fikcije pridružijo javne šole. V okviru te nagrade je zanimiva razstava del osnovnošolske in srednješolske mladine, kjer je res videti precej zanimivih del. Letos je na natečaj prispelo kar 1400 likovnih in literarnih del, kar dokazuje, da je Sferina prireditelj zelo pomembna za hrvaške izobraževalne ustanove. Saj vsi vemo – brez spodbujanja in izražanja domišljije ni dolgoročne ustvarjalnosti in s tem povezanega razvoja.

Če se spomnim hladne prhe v Celju, ko sem pred leti nekaterim šolam predlagal podoben natečaj ...

- Literarna dela (v več starostnih kategorijah za osnovne in srednje šole);
- Likovna dela (v več starostnih kategorijah za osnovne in srednje šole).

Sfere in Sferice se razdelijo na Svečani skupščini Sfere, ki se običajno odvija v soboto ob 20 uri.

Zaradi popularnosti cosplaya podeljujejo tudi **nagrade za najboljše cosplay kostume**. Kategorije so bile splošna - skupina, splošna – posamezna, SF Cops & Robbers – skupina in SF Cops & Robbers – posamezna.

Dejansko je bilo na prizorišču polno raznih likov iz nam ljubih ZF&F franšiz. Mogoče je bilo med otroci največ padawanov in vsak je hotel pokazati svoje veščine s svetlobnim mečem.

SFERAKONSKA ZBIRKA

Vsako leto je objavljen natečaj za Sferakonsko zbirko, ki je redni gost že od leta 1994.

Društvo vsako leto objavi natečaj, na katerega pride ogromno različnih zgodb. Komisija ima običajno precej zahtevno delo, da izbere zgodbe, ki ugledajo luč dneva v zbirki. Zbirko dobi v roke vsakdo, ki se prijavi in plača kotizacijo. Ko bom našel čas, bom zgodbe z užitkom prebral.

FUTUR CRNI (Bodočnost črna) je 22. SFeraKonska zbirka 13 zgodb. Ta številka se ukvarja predvsem s SF&F kriminalkami in vohunskimi težavami. Naslovnico je ilustriral Tihomir Hrlič. Urednici Ivana Delač in Tatjana Jambrišak pravita: »Obstaja tudi tretji glagolski čas – mračen, temen, ubijalski – čas kriminala in detektivov.«

Objavljene so zgodbe – Anita Štaudinger: Nevena; Dejan Franković: ÖsterKorp; Doris Pandžić: Tko je Anna Merz?; Jelena Crnjaković: Srce agencije; Juraj Belošević: Ciao, bella; Kristijan Novak: Slučaj željezne djevice; Milena Benini: Uspavana ljepotica, Zlatokosa i tri Vuka; Robert Injac: Planet sardina; Tatjana Jambrišak: Imaš kuća, nema dom; Tilia Rujan: Duhovi raja; Tomislav Škrlić: Inspektor Pro Plus; Toni Juričić: Košmarnik in Tvrtko Validžić: Nekromantova ostavština.

POVZETEK NEKATERIH PREDAVANJ

Sferakona sem se udeležil, kot sem že zapisal, v soboto. Takrat je bilo veliko predavanj in panelov, namenjenih zlasti pisateljski javnosti.

Najprej nekaj splošnih opažanj. Na hrvaške konvencije hodim že skoraj 10 let in spremljam zlasti odnos fandoma do domačega ustvarjanja.

Na Sferakonu že od nekdaj dajejo velik poudarek domačemu ustvarjanju in domača pisateljska srenja ima že od začetkov pomembno vlogo. Avtorice in avtorji aktivno sodelujejo na konvencijah in prireditelji običajno dajejo prednost domačim avtorskim imenom.

Opazil sem precejšen napredek v izdajateljski dejavnosti, saj so nekateri specializirani založniki (npr. Hangar 7) precej okrepili svojo navzočnost na založniškem področju in razširili svoj izdajateljski portfelj.

Včasih je bilo romanov komaj kaj in so prevladovale zbirke krajših proznih

del. V zadnjih letih se je okrepilo tudi izdajanje romanov. Veliko podporo ima hrvaška spekulativna fikcija tudi s strani države, saj praktično vsaka zbirka in roman izidejo s takšno ali drugačno javno finančno podporo.

Seveda tudi na hrvaškem literarnem prizorišču ni vse čudovito. Čutiti je potrebo po iskanju novih smeri, novih izzivih in zlasti aktivnejši promociji domače literature. Na nekaterih prejšnjih konvencijah sem slišal tudi kakšno o stagnaciji kakovosti.

Ljubiteljska dejavnost je, podobno kot v drugih državah z daljšo neprekinjeno tradicijo organiziranega ljubiteljstva, precej enakomerno razporejena med vsemi starostnimi skupinami. Tako ni bilo nič čudnega videti starejše ljubitelje in ljubiteljice, nekatere tudi »zamaskirane«. V društvih delujejo tudi ljudje 60+, kar je posledice kontinuitete delovanja in razvoja fandoma od 70-tih let. Na Hrvaškem ZF&F ni zgolj stvar lahkotne zabave otrok in mladine, tem-

Tanja Radman

več polnopravni sestavni del kulturne-ga življenja.

PA GREMO V AKCIJO ...

Na predstavitvi ponatisa fantazijsko zgodovinske knjige Republika kamena mlade avtorice Tanje Radman se je predstavilo ozadje zgodbe, ki temelji na alternativni Dubrovniški republiki. V njej se resnična zgodovina meša s čisto fantazijskimi elementi. Knjiga je na Hrvaškem precejšnja uspešnica, saj tamkajšnja ljubiteljsko občinstvo v obilju popularne prevedene literature rado vzame v roke domača dela, ki se dogajajo v domačem okolju.

Takoj sem potegnil vzporednice s popularnostjo odlične vampirščine Izvršitelji nauma gospodjega, ki jo je napisal prijatelj iz Reke, Zoran Krušvar (intervju z njim je bil objavljen v enem od prvih Jej). Poleg Tanje sta sodelovali še Dubravka Jakovljević (lektura in korektura) in Ana Borić, ki je prispevala doživet predgovor. Intervju s Tanjo lahko pričakujete v naslednji številki.

Udeležil sem se predstavitve prijatelja Davorina Horaka, ki ga poznamo kot gonilno silo obnove legendarnega Siriusa (2-kratnega dobitnika Eurocon nagrade za najboljši evropski magazin) z imenom Sirius B (torto na prvi obletnici izhajanja je razrezal svetovno znani pisatelj Tim Powers, intervju z njim je objavljen v Euroconski številki Jej, letnik 2012).

V Jej 21 (2011) smo pisali o zagonu te revije in priobčili naslovnico prve številke. Poleg Davorina so sodelovali še David Kelečić (zbirka Imago ultima), Ivana Delač (YA) in Ed Barol (Izgnani in Vrelo tame), predstavili so še nekatera dela, ki bodo v kratkem izšla v zbirki Solaris (Hangar 7).

David Kelačića omenjam zaradi predstavitve zanimive Istromancer: zbirka priča o Davoru Šišoviću. Davor je legendarni, to lahko rečem, organizator, urednik, novinar in predan ljubitelj SF iz Pazina. Že vrsto let je pomembno, če ne osrednje gonilo Albusa, Istrakona in zlasti mednarodnega Festivala fantazijske književnosti (FKK) Pazin. V tej zbirki je sodeloval tudi Ed Barol in mnogi drugi najboljši hrvaški pisatelji in pisateljice, da so se tako poklonili prijatelju. O FFK 2012 in predstavitvi Istromancerja smo pisali v Jej 24 (2012).

Zatem sem se udeležil še zanimive predstavitve **Pet priča, koje morate pročitati**. Naslov je predstavljal izhodišče debate o literarnih biserih. V glavnem je šlo za domače avtorje in avtorice, čeprav ni izostalo tudi kakšno tuje delo. Aleksandar Žiljak, Milena Benini in meni neznani avtor (zamudil sem prvih 10 minut) so predstavili svoje »the best of« in utemeljili svoje odločitve. Zanimivo mi je bilo zaradi omembe **Blodnjaka** in **Bojana Meserka**, ki je do pred 10 leti s svojimi Blodnjaki skrbel za vsaj minimalno miganje slovenske kratke spekulativne zgodbe in je pogledal tudi preko bodeče žice.

Na koncu, priznam, že precej utrujen, sem se udeležil še zanimive debate, ki sta jo vodila Davorin Horak (Hangar 7) in Aleksander Žiljak (urednik pri reviji Ubiq). Okrogli mizi je bilo ime Domača fantastična književnost - utopija ili distopija. na vsakem Sferakonu zadnjih let

je na seznamu debat tudi pogovor o domačem ustvarjanju.

Zbrano je bilo precejšnje število urednikov, založnikov, avtoric in avtorjev. Debatiralo se je o stanju in prihodnosti hrvaškega ustvarjanja na področju spekulativne fikcije. Poudarjal se je pomen mednarodnega sodelovanja na jezikovnem območju, ki ne zahteva medsebojnega prevajanja (Hrvaška, Srbija, Črna gora, BiH).

V vseh teh državah, zlasti v Srbiji, se v zadnjih letih zelo krepi produkcija in s tem tudi izmenjava s sorodno govorečimi državami (košček te izmenjave zastopa tudi naš JeJ). Bilo je debate o tem, če je dobro pomemben del prostora v revijah in zbirkah prepuščati gostom iz tega jezikovnega bazena. Na koncu je prevladalo prepričanje, da se s tem bogati in krepi tudi domača ZF ustvarjalnost. Pojavila se je tudi ideja, da bi se znova organizirale delavnice

pisanja, saj so dober način za pridobivanje novih kvalificiranih avtorskih imen.

Malce sem se v debato tudi sam vključil, saj je udeležence zanimalo, kako je s tem v Sloveniji. Žal tu nisem mogel podati česa pomembnega, razen zbirke Zvezdni prah in Jašubeg en Jereda (tiskane izvode imam vedno s sabo). Zadeve, ki so izven domene Zvezdnega prahu, nisem omenjal, da ne bi zapis, ki ga berete, povzročil kakšnih neprijetnih odzivov.

To je bilo vse. Na poti domov sem za las ušel nalivu in v svojo zbirko knjig dodal nekaj zanimivih naslovov.

REZIME

Vedno je treba narediti zaključek. Nепrestano se mi je vsiljevala primerjava med našo in hrvaško pisateljsko sceno. Žal med njima ni primerjave, zato je niti ne bom delal.

Na Hrvaškem obstaja močna strokovna podpora, izhaja nekaj revij, knjige in druge ZF&F izdaje so redno deležne javne finančne podpore in s tem povezane profesionalne obdelave. Na konvencijah sta domača in tuja literatura pomemben element same organizacije. Sodelovanje društev, organizatorjev

dogodkov in pisateljske scene je precej tesno in soodvisno.

Hrvaščini si nihče ne drzne postaviti pridevnika »neprimeren« v kontekstu pisanja spekulativne proze in poezije, zato tudi branje v domačem jeziku ni neko neobičajno početje.

Samo v bližini Slovenije so štiri velike konvencije – Istrakon (april), Sferakon (maj), Liburnikon (avgust) in Rikon (oktober). Nadalje je vsakega avgusta tudi Festival fantazijske književnosti v Pazinu, kjer se zberejo izbrani avtorji(-ice) Balkana. Na vsakem od teh dogodkov se praviloma izda tematska zbirka zgodb.

Mogoče še nekaj za na rob dogajanja.

Na konvenciji sem se srečal tudi z **Wolfom von Wittingom**, znanim italijanskim ljubiteljem, zelo aktivnim na evropski sceni in izdajateljem precej priljubljenega fanzina CounterClock v angleškem jeziku. Malce sva pokomentirala našo sceno, si izmenjala nekaj daril in postal sem član evropske družine Sigma TC z zaporedno številko 4679.

Popravek in opravičilo

V Jej, številka 38, na strani 17, druga vrstica, se mi je zgodila neljuba površnost. Napisal sem: »Zlasti društva Ampus in GilGalad sta pripravila predstavo.«

Zapisati bi moral: »Zlasti društvo Ampus je pripravilo predstavo.«

Grešil sem z omembo Slovenskega Tolkienovega Društva Gil Galad, ki se formalno ni udeležil Meteorite, čeprav je bilo tam precej njihovih članic in članov, kar me je zapeljalo v greh napačne navedbe.

Vsem prizadetim se opravičujem.

ZAGREB FANTASY CONVENTION (ZFC)

Popisal, pofotkal Bojan Ekselenski in dofotkal Andrej Ivanuša

S prijateljem Andrejem sva se podala na prvo konvencijo fantazije (ZFC). Lokacija prizorišča je lahko dostopna, saj se dobesedno zapelješ do nje brez nepotrebnega ovinkarjenja in bojevanja z zagrebškimi enosmernicami. To je pomemben plus za vse, ki nismo iz Zagreba ali bližnje okolice. Kot boste prebrali kasneje, ima ta lokacija nekaj neprijetnih lastnosti ...

Udeležila sva se sobotnega dela. A najprej nekaj osnovnih podatkov, pobranih s FB profila (spletna stran je zaradi tehničnih težav nedosegljiva, kar ni ravno dobro za komaj začeto konvencijo že dan po zaključku).

SPLOŠNI PODATKI IN DOGAJANJE

Kraj dogajanja: Zagreb, Buena Vista Club Zagreb, Savska 120. – Kdaj: 11. in 12. junija 2016. – Organizator: Zagreb Fantasy Country.

Dogajanje je bilo razporejeno na sledeči način:

- Castle Keep (Prva dvorana, tj. Dvorišče) so namenjene viteškimi in lokostrelskim društvom.
- Lands of Middle-Earth (Šesta dvorana/1. nadstr.) je namenjena društvom, ki so vezana na dela J. R. R. Tolkiena.
- Larp Cave (Tretja dvorana) posvečena je LARP-u. Dva dni boste lahko izkušali, kaj vam lahko ponudi Terrible Creations (delavnice, predavanja).
- Dwarven Hall (Sedma Dvorana/Main Hall 2. nadstr.) je center konvencije. Tukaj so bila društva iz cele Hrvaške. Sodelovanje na cosplay tekmovanju prinaša kar lepe denarne nagrade.
- Tinkers Lair (Peta dvorana/1. nadstr.) je namenjeno predavanjem in delavnicam.
- Dungeon Land (Prva dvorana/1. nadstr.) je namenjena turnirjem in društvom, namenjenim Pathfinderju in namiznicam.
- World of Gaming (Tretja dvorana/1. nadstr.) je namenjen turnirju v Heartstone-u, raznim Blizzardovim videoigram in razvijalcem videoiger.
- Hobbit Hole (Osma dvorana/področje "Rush-a") je namenjeno otroškim delavnicam.

Prva ZFC je bila namenjena Tolkienu. To se mi zdi odlično, kajti Tolkien je začetnik sodobne fantazije, ki je zlezla iz pleníc otroške in najstniške literature ter se podala na pot odrasčanja in odraslosti. Na konvenciji so sodelovala tudi društva iz tujine, vendar uradno nobeno iz Slovenije, sem pa opazil tri članice slovenskega Gila Galada.

O DRUŠTVU ZAGREB FANTASY COUNTRY

Društvo je novega datuma, saj je nastalo konec februarja letošnjega leta, torej gre za nekajmesečno dete. Združuje ljubitelje predvsem fantazije in že prvo leto delovanja so postavili spodobno dvodnevno konvencijo. Pohvalno.

Glavnino društvenega delovanja predstavlja širjenje kulture fantazije, izdelava cosplay kostumov in ukvarjanje z animacijo in videom. Skratka, gre za kreativno delo, ki osmisli ljubiteljstvo.

MISIJA ZAGREB

V zadnjem mesecu je bila to moja druga zagrebška konvencija. V roku enega meseca sem torej obiskal najstarejšo in največjo konvencijo ter najmlajšo. Konvenciji imata različen koncept in deloma drugačno ciljno publiko.

Sferakon je namenjen spekulativni fikciji kot ljubiteljstvu in ustvarjanju, a ZFC je bolj namenjen fantazijskim franšizam. Literarne zadeve so tu v ozadju, vsa predavanja so bila bolj ali manj namenjena fantazijskim franšizam. Ob konvenciji ni bilo nobene namenske literarne zbirke, publika je bila malce mlajša in prevladoval je cosplay.

Skratka, konvencija je dovolj različna od Sferakona, da nudi čisto svojo izkušnjo in upraviči obisk. Že kmalu sem dobil občutek, da gre za prireditev, primerljivo z našim NMN. V glavi se mi je zapeljala misel CRO NMN.

Kaj je bilo videti?

Predvsem ogromno ljudi v kostumih. Zastopane so bile vse nam ljube popularne fantazijske franšize, kot so Warcraft, Star Wars, Gospodar prstanov in druge. Imeli so Dartha Vaderja, Witch-kinga, Thorina in obilje drugih. Na vsakem koraku vilinci in vilinke. Edino orkov nisem opazil. Na slikah je nekaj primerov, še več pa na FB strani Jašubeg en Jereda. Spoštovanja vredno! Mnogi so bili res fascinantne kreacije. Je pa slovenski Witch-king malce bolje izdelan od hrvaškega. 😊

Na stojnicah sem malce poklepetal s starimi znanci in znankami (Davoren in

Ivana iz Hangara 7, Tanja iz Trečeg Zmaja, ...). Ravno pri kramljanju s prijatelji sem zaznal prvo resno pomanjkljivost prostora prireditve. Hodniki in prehodi so bili silno ozki in moteče temačni. »Come to the Dark side« v živo, samo brez piškotov.

V oči, dobesedno, je namreč udarila še druga slabost – nekatere stojnice so bile v mraku in se sploh ni dobro videlo, kaj ponujajo. Ker so bile na ozkih koridorjih, se na njih skoraj ni dalo ustavljati. Najbolj so se mi smilile stojnice z drobnim nakitom.

Ko pa sva z Andrejem vstopila v zgornjo dvorano, me je dobesedno

pokosila neznosna vročina. Dvorana je namreč silno slabo ventilirana in je kot takšna neprimerna za ta letni čas. Ljudje na stojnicah so se mi resnično smilili. Tudi cosplayerji so švicali kot za stavo.

Zanimala me je knjižna ponudba in ta je bila v primerjavi s Sferakonom bistveno manjša. Bila sta Hangar 7 in Algoritam. Bilo je še nekaj stripov, a večina stojnic je predstavljalo različne zanimivosti, zlasti kreacije rokodelstva. Omisli sem si denar Prvega galaktičnega imperija, tako za vsak slučaj, če me kdaj zanese na obisk h generalu Huxu (kupil bi mu obesek z Jodo) ali bi hotel spiti kavo v imperialni kantini. Baj

imajo odlično ekspreso in tudi pivo Dark side lager je odlično.

Od predavanj sva se najprej udeležila zanimivega predavanja o Istarjih, to so čarovniki Srednjega sveta. Andrej se je počutil še posebej domače, saj je proučil nordijsko mitologijo za esej v tej številki.

Kasneje sem se zabaval z Orčjim dentistom. Igra je bila še v zgodnji fazi, zato bi bilo grdo podajati sodbo o izdelku. Ponujajo tudi izobraževanje za nadobudne ustvarjalce igre. Na eni od stojnic so recimo iskali alfa preizkuševalce za igro v nastajanju. Spisek kandidatov sicer ni bil dolg, a noč je bila še mlada.

Omizja za igranje namiznih iger so bila polna. Tovrstna oblika zabave je v razmahu in tako je prav. Naj takoj poudarim, da te igre niso namenjene otroški zabavi, temveč zahtevajo odrasle ljudi.

Drugo predavanje, ki sva ga obiskala, je bila predstavitev urednika, kritika, ilustratorja in avtorja Aleksandra Žiljaka. To predavanje je bilo precej manj obiskano od predavanja o Istarjih. Predstavil je svoje zbirke zgodb. Prebral nam je zanimivo zgodbo o Volčjem dekletu. Gre za priredbo legende iz okolice Varaždina. Podobne legende obstajajo tudi ponekod v Sloveniji.

Zanimive so bile tudi delavnice za otroke. Lepo je bilo videti najmlajše, kako ustvarjajo. Po še enem ogledu vsega sva se odpravila proti Sloveniji.

ZAKLJUČNICA

Tudi o tej konvenciji je treba reči nekaj dokončnega. Za prvič pohvala mlademu društvu mladih ljudi (razen vilincev, zanje ne vemo, koliko so v resnici stari). Kar se tiče geografije, je lokacija dobra, a je žal neprimerna za takšen dogodek. Vročina, tema in ozkost nekaterih prizorišč je predstavljalo hudo coklo doživetjem. Ljudi je bilo precej. Dobra poteza je bil prostor za razvijalce računalniških iger (ne samo za PC). In seveda – GRRRR – »gulaš od vepra« je zmanjkal, še preden je odbila druga ura.

Za drugo leto jim predlagam primernejši prostor. Temačni hodniki, vročina in ozki koridorji niso primerni. Med predavanji sem trpel, saj sem se temeljito okopal v lastnem potu. Nadalje sem pogrešal osrednji prireditveni prostor. WC in garderoba sta bila skoraj isti prostor.

Omenil sem, da me je prireditev spominjala na naš NMN. Naši konvenciji se vidi, da ima več izdaj in s tem postaja vse pomembnejši dogodek za ljubiteljsko skupnost. Organizacija je odlična in moral bi biti res nadležen nergač, da bi se lahko pritoževal.

ZFC je popolnoma sveža prireditev in seveda upam v ponovitev in seveda odpravo naštetih pomanjkljivosti. Morebiti sem pogrešal zastopstvo kakšnega slovenskega ljubiteljskega društva. Saj Zagreb le ni tako strašno daleč.

Škoda, da ni bilo soočenja slovenskega in hrvaškega Witch-kinga. 😊

KAKO PISATI?!

ANDREJ BLATNIK

Spraševal Bojan Ekselenski

Začel bom klišejsko, da bolj ne morem. Kdaj ste napisali svojo prvo zgodbo in o čem je govorila? Je končala v košu ali kakšni reviji?

Uf. Tudi to je bilo klišejsko. Delo je imelo nek natečaj za osnovnošolski spis in napisal sem zgodbo z naslovom **Pomlad na našem vrtu**, o cvetoči češnjici in take reči, bila je objavljena. Če se prav spomnim, sem imel osem let. Prva prava zgodba pa je nastala za srednješolsko literarno glasilo, vendar je bila zanj preostra, mentorica jo je predala tedanjemu uredniku revije **Problemi-Literatura Mihi Avanzu**, bila je objavljena tam, kasneje pa še v zborniku **Mlada proza** in moji prvi knjigi, to je zgodba **Kako sem dobil vojno**.

Vaš ustvarjalni opus je podoben veliki in pisani košari. To vprašanje bom posvetil temu, česar ni v košari. Ste se kdaj preizkusili v poeziji? Kar tako, zaradi izziva.

Pisal sem besedila za svoj pank bend, ko sem imel petnajst let, to je bila neke vrste poezija. Potem ne več, čeprav me nekateri prepričujejo, da so zelo kratke zgodbe, ki jih pišem zadnje čase, pravzaprav poezija. Ugovarjam: imajo osebe, interakcijo med njimi, dogodke v vzročno-posledičnih povezavah, torej lastnosti proze. Vendar so se začele v teh zgodbah pojavljati notranje rime ...

Kdaj ste doživeli prvo objavo in kakšni občutki so to bili? Saj veste, prve nikoli ne pozabiš.

Še pred prej omenjeno zgodbo je izšla ena v **Sodobnosti**, njen naslov je

Andrej Blatnik

Foto: Mateja J. Potočnik

bil **V dvojni podobi**. Bil sem komaj polnoleten, v prvem letniku 'komparative', in mislil sem, da je to začetek literarne slave, vsaj med sošolci in sošolkami. Seveda se je hitro pokazalo, da večino ma ne berejo osrednjih literarnih revij! Je pa zbudila kar nekaj zanimanja v profesionalnih literarnih krogih, takrat se je objave v revijah bralo bolj resno kot danes knjige, se mi zdi. V glavnem, kmalu sem imel zgodb dovolj za prvo knjigo, ki sem jo objavil že pri dvajsetih. Zdaj zmeraj poudarim, da je to zelo pre-zgodaj.

Vaše literature je precej prevedene v tuje jezike. Kdo se je odločil za prevod in objava – tuji založnik, morebiti kakšna izmenjava?

Kljub nasprotnim prepričanjem nepoznavalcev resne založbe ne delajo po sistemu izmenjav. Prve knjige so izhajale zaradi ponudb prevajalcev, potem se pojavi nekakšen učinek snežne kepe – uredniki, ki preberejo tvojo knjigo v angleščini, jo sklenejo objaviti še v kakem drugem jeziku. Za avtorja, ki je preveden v deset ali več jezikov, se pač prej verjame, da je vreden prevoda, kot za kakšnega, ki sploh ni preveden. Prevod v angleščino tu zelo pomaga. V turščini so mi izšle tri knjige, vse so prevedene iz angleščine, tudi založbo za prevode v nemščino sem dobil potem, ko so zame slišali prek ameriške objave. Na začetku vsakega prevoda pa je prevajalec, ki verjame v besedilo in je pripravljen narediti vsaj vzorčni prevod in ga ponujati ustreznim založbam. Ne pišem knjig za na letališča, zato se bolj splača nagovarjati založbe, ki takih knjig ne izdajajo, in seveda le take, ki sploh objavljajo prevedeno književnost.

Kaj vas je peljalo na pot književnika in učitelja pisanja?

Od nekdam sem rad bral in zdelo se mi je, da bi znal tudi kaj napisati, kar so odmevi potrdili, sicer najbrž ne bi nadaljeval. Tudi glasbo sicer rad poslušam, vendar se mi zdi pametneje, da električno kitaro igram samo takrat, kadar nikogar ni zraven. Že v tem je zelo veliko užitka.

Pisanje sem začel poučevati, ko se je zdelo vsem to še huda ameriška modna muha. Zdaj, ko kar nekaj mojih delavničarjev ne le objavlja hvaljene knjige, ampak tudi dobiva literarne nagrade, mi smisla tega početja ni več treba utemeljevati vsakič znova. To seveda ni edina pot do dobrega pisanja, vendar pot skrajša.

Učite založništvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Kako bi na kratko opisali svoje predmete?

Zajemajo marsikaj, od osnov literarne teorije in zgodovine prek prikaza delovanja knjižnih vsebin v popularni kulturi z glasbo in filmom vred do temeljnih znanj o založniškem polju, v predmetu tik pred magisterijem Uredniške tehnike pa se učimo tudi konkretnih del z besedilom ali ob njem. Študijski proces se trudi podajati čim širši vpogled v knjižno življenje in okoliščine, ki ga spremljajo, diplomanti se večinoma tudi zaposlujejo v knjižnem okolju, ne le v založbah, tudi v knjigarnah, knjižnicah, literarnih in kulturnih organizacijah.

Bi znali oceniti stanje na slovenskem založniškem področju?

Ni dobro. Ampak kje pa je? (Na katerem področju v Sloveniji? In na katerem založniškem področju? Knjigi gre na bolje samo v Indiji, kjer pismenost še raste, trenutno je na 70%, in ima kulturni kapital še veljavo.) Velikokrat ponavljamo, da imamo več piscev kot bralcev, morda je tudi založnikov že več? Zlasti pa je v založništvu veliko ega in zato manj sodelovanja in empatije, kot bi ju potrebovali.

Pred časom sem dobil vpogled v stanje samozaložništva in podatki kažejo, da je število samozaložniških knjig v zadnjih letih drastično padlo. Največji padec je ravno pri e knjigah, kar je glede na vso Emanijo nenavadno (med nama – verjetno samo moje knjige predstavljajo skoraj pol E-izdaj). Čemu bi to pripisali?

Število samozaložb ni padlo, le preselilo se je k založbam, ki izdajajo vse, za kar avtor plača. Za uspeh e-knjig pa je slovenščina premajhna, da bi delale posel. Lahko koristijo avtorju, ki si želi širiti svojo vsebino (vendar si mora ime ustvariti kako drugače), ali pa dopolnjujejo tiskano ponudbo.

V Sloveniji izhaja kar nekaj različnih literarnih revij. A velika večina najbrž ne bi ugledala luč dneva brez javnih finančnih sredstev. Zakaj v Sloveniji verjetno ni revije, ki bi se lahko pokrila s tržnimi dejavnostmi in prodajo? (Za ilustracijo – leta 2014 sem na SKS za drobiž prodajal tudi literarno revijo Vsesledje, a ni bil nihče pripravljen zanj dati niti 1€. Ko sem jo razdelil med ljudi na stojnicah, so jo večinoma pohvalili).

Vsi smo se nekako navadili na brezplačno pridobivanje knjižnih, pa tudi medijskih vsebin. Drug razlog pa je, da so začeli ravno intenzivni bralci, torej humanistična inteligenca, najbolj izgubljati vire prihodkov. Tisti, ki berejo, si knjige večinoma izposojajo. S tem na kratki rok ni nič narobe, vendar so vsi naši poslovni modeli naravnani na prodajo izdelkov in znanj na trgu, tako da na dolgi rok morda dotoka kvalitetno pripravljenih knjižnih vsebin na trg ali v knjižnice ne bo več, če ne bomo ustrezno prilagodili modelov.

Zdaj se bova še malce bolj približala temu, po čemer vas poznam. Vaša delavnica je že tradicionalna in izbor je dovolj zahteven, da nanjo težko pride nekdo, ki nima pojma o pisateljski obrti. Mislite, da bi bilo pametno nabor delavnic razširiti, recimo z delavnico za popolne začetnike? Mislite, da bi ljudje plačali vsaj za osnovne stroške, če bi razglasili, da bo delavnica ta in ta vikend?

Seveda bi bilo pametno začenjati od začetka in kolikor vem, obstaja nekaj plačljivih delavnic. Pri LUD Literatura pa zagovarjam koncept, ki ga uporabljamo, iz osebnega prepričanja, da ne smemo povsem popustiti tržnim zapovedim in moramo čim več reči obdržati brezplačnih. Pa tudi iz praktičnih razlogov: če je delavnica brezplačna, lahko

sprejem tiste, za katere se mi zdi, da bodo napredovali do odličnih rezultatov, drugi pa naj poskusijo drugje. Na mojo delavnico se prijavi 70-80 piscev, tako seveda ni mogoče delati. Tisti, ki pridejo, so zelo blizu lastnim knjigam, ki bodo ob delavnici seveda boljše kot brez nje.

Najprej čestitke za prevod priročnika *Pisanje kratke zgodbe*, po hrvaščini še v makedonščino. Pisanje kratke zgodbe sem zajemal hlastno in z veliko žlico, je idealen za popolnega začetnika in tudi malce izkušenejšemu mečevalcu peresa lahko ponudi obilje zanimivega in koristnega. Dejansko se posveča temeljnim in elementarnim stvarim. Najprej banalno vprašanje – zakaj ste se odločili napisati takšen priročnik? V primerjavi z drugimi slovenskimi knjigami, ki imajo v kontekstu vsebine besedno zvezo kreativno pisanje, je precej drugačna in zaradi osvežujočega sloga podajanja vsebin uporaben predvsem za ljudi brez književne ali literarne izobrazbe.

Najprej zaradi udomačitve. Verjame, da obstajajo nadobudni pisci, ki take knjige kupujejo v sebi ljubi spletni knjigarni – vendar je učinkovanje tujih knjig v Sloveniji opaziti šele takrat, ko se znajdejo v večini resnih knjigarn in knjižnic. Ker pa sem sam prebral teh učbenikov na desetine, lahko dodam še bolj oseben vzgib – niti eden med njimi ni bil dovolj zahteven ali dovolj preprost, dovolj odrezav ali dovolj nedoločen, skratka, niti eden med njimi se mi ni zdel tak, da bi se na njega podpisal. Na tega se lahko.

Se strinjate, da je pisanje najprej obrt in šele potem umetnost?

Glede na to, da sem v uvod k trikrat razprodanemu zborniku *Šola kreativnega pisanja* dal Delacroixov citat

»Najprej se nauči biti obrtnik, to ti ne bo preprečilo, da bi bil genij«, težko ugovarjam! 😊

Kakšna je kondicija slovenske kratke zgodbe? Je žanrsko dovolj raznolika? Glede količin objave in same avtorske baze smo vsaj pri spekulativni fikciji (znanstvena fantastika, fantazija in nadnaravna 'grozljivščina') v precej nezavidljivem položaju. V primerjavi s sosednjimi državami imamo tu precejšen deficit na uredniškem, založniškem in tudi ustvarjalnem področju. Če imate mnenje, čemu bi to pripisali?

Leta 2013 sem v Literaturi objavil daljši tekst *Slovenski popularni žanr: misija nemogoče?* Za zdaj je ta teza še opremljena z vprašajem. Problem z žanri v Sloveniji je odsotnost tradicije, še večji pa odsotnost bralstva, ki bi bilo pripravljeno podpreti svojo bralno strast tudi s kupovanjem knjig. Čeprav imamo npr. zelo solidne kriminalke Avgusta Demšarja, ki je žanr dobro poslovenil (ga, med drugim, pomanjšal, že vsi zločini so bolj miniaturni, ...), 😊 se zdi, da recimo bogati pravniki njegovih knjig ne berejo in ne kupujejo. No, ta tekst razlaga, da vsaka država, tudi slovenska, temelji na znani maksimi »kri, znoj in solze«, to pa so vse žanrske prvine – da torej nismo pravi narod, če nimamo nacionalne žanrske literature.

Da se navežem na prejšnje vprašanje. Ker imate tudi nekaj opravka z žanrskim daljšim leposlovjem (**Stephen King**), me zanima, zakaj po vašem mnenju slovenske založbe raje vlagajo v tuje prevode in skoraj poponoma ignorirajo domače avtorje?

Zelo preprosto: ker so tuje blagovne znamke bolj uveljavljene. In ker je slovenski bralec do domačega avtorja nezaupljiv, večinoma upravičeno, saj,

kot sami ugotavljate, ne gre skozi ustrezne selekcijske postopke.

Mislite, da imajo pri nas uredniki revij in knjig dovolj pomembno vlogo pri nastajanju literarnih del?

To je odvisno od posameznega avtorja in posamezne založbe. Literarno polje je precej prepustno, rezultati so temu primerni. A težko je prisiliti založbo, naj se urednik tri mesece ukvarja s knjigo, ki se bo prodala v dvesto izvodih. Ne bo pokrila niti lastnih stroškov, kaj šele stroškov uredniškega dela. Poslušal sem **Karla Oveja Knausgarda**, ki je razlagal, da je mesece in mesece vsak večer klical svojega urednika in mu bral, kaj je čez dan napisal, urednik pa je z njim govoril tri ali štiri ure. Tako je nastala ena največjih prevodnih uspešnic zadnjih let *Moj boj*.

Na drugi strani pa je precej mladih, ki požirajo knjige, a predvsem v angleščini, in vihajo nos nad slovenskimi knjigami in tudi avtorji. Na eni od okroglih miz je nekdo izjavil, da je slovenščina neprimerna za določene žanre. Se lahko s tem strinjate?

Odstotek slovenskih bralcev, ki berejo samo v angleščini, bo zagotovo naraščal. Določenih žanrov v slovenščini skorajda ni in potem se seveda Slovencem zdi, da gre za težavo jezika. Pa gre samo za to, da se mora vsebina zmeraj udomačiti v obliki, žanr v jeziku, in da tu kvantiteta preide v kvaliteto. Če s tem nimata več težav slovenski film in rap glasba, ga tudi žanri ne bi smeli imeti predolge.

Prišla sva do klišejskega zaključka. Iz ZDA (tam je pač večina denarja za filmske projekte) pridejo strici s kupom denarja in bi radi posneli film po vašem romanu *Plamenice in solze* (ne verjamem, da ima kdo v Sloveniji dovolj

poguma za vaš roman, ki ni ravno klišejska zgodba z obiljem paradižnikove mezge, preklinjanja in seksa). Koga bi želeli za režiserja in kdo bi lahko najbolje odigral vlogo **Konstantina Woynovskega**?

Moja najljubša režiserja, ki delata v ZDA, sta **Ridley Scott** (seveda ne z **Marsovcem**) in **David Cronenberg**, to žal ni knjiga za **brata Coen**. Scott bi se bolj držal zgodbe, Cronenberg pa bi, če bi mu šlo dobro, najbrž naredil bolj izzi-valen film.

Kot malce zmedeni Woynovski bi bila **John Malkovich** ali **Nicholas Cage** zelo prepričljiva. Woynovski ne bi smel biti premlad ali prelep! Ampak če bi že kdo ponudil ameriški denar za slovensko vsebino, sem pripravljen napisati scenarij za **Krst pri Savici**. To bi bilo res treba naredit visoko-proračunsko. Predstavljajte si ta uvodni prizor, ko Valjhun preobrača tisoče mrličev, ki jih že 'papcajo' ujede, in išče Črtomira, ta pa prelit s krvjo drugih 'zvizne' ljubico

iskat. Na to lahko priključimo vso kasnejšo slovensko zgodovino in večino etičnih vprašanj današnjega sveta.

Kdaj ste bili nazadnje v kinu in kaj ste si ogledali?

V kinu gledam skoraj samo še slovenske filme. Imam pa doma platno, ki ga raztegnem čez knjižne police (v tem je nekaj simbolike!) in na vrsto pride veliko filmov zelo različnih žanrov. Zadnje čase so mi bili vseč Spotlight (odlično postavljanje likov vse do absolutno prehitropoteznega razpleta), Sicario s kruto in hladno kamero za kruto in hladno vsebino, pa The Act of Killing z neverjetno zasnovno, ki nam zelo plastično pokaže, zakaj smo, kjer smo.

Za konec še en kliše – kaj bi priporočili mladim avtorjem in avtoricam?

Naj spet ponovim za Dragom Jančarjem:

»Na začetku pisanja je branje.«

Za vnaprej vam želim obilje ustvarjalnih užitkov, uspeha in seveda vsega dobrega. Hvala.

Avtorji vseh žanrov, združimo se!

DRUŠTVO USTVARJALCEV SPEKULATIVNE FIKCIJE

ZVEZDNI PRAH

www.zvezdni-prah.si

Kar ni mogoče najti v tej številki, je zagotovo na naši spletni strani. Tudi stare številke Jašubeg en Jered od prazgodovine (beri: od prve številke) do danes in to v PDF!

Ob tem vas vabimo, da se nam pridružite. Pogoj je, da lahko pokažete svoje delo s področja spekulativne fikcije. Torej, če ste narisali sliko, napisal pesem ali zgodbo ali morda izdali svojo lastno knjigo, se nam pridružite! Ponujamo vam druženje z istomišljeniki, promocijo v tujini in pomoč pri izdaji naslednje knjige.

PISANJE KRATKE ZGODBE: OD PRVOPISA DO NATISA

Dr. Andrej Blatnik (*prebral Bojan Ekselenski*)

Skozi moje roke je šlo že kar nekaj literature, ki se ukvarja s pisanjem. Oni dan sem si omislil priročnik dr. Andreja Blatnika z jasnim naslovom – Pisanje kratke zgodbe, s podnaslovom: od prvopisa do natisa.

Dr. Andreja Blatnika mnogi poznamo kot voditelja delavnic pisanja kratke proze. Poleg tega je obseg njegovega literarnega dela preobširen, da bi vam kradel čas z naštevanjem.

Knjigo sem kupil bolj ali manj na slepo, saj sem pred tem obdelal že nekaj domačih knjig, ki se kitijo z besedno zvezo »kreativno pisanje«, a v njih nisem našel tega, čemur rečem napotki za obrtniško uporabo pisateljskih orodij.

No, s to knjigo nisem zgrešil. Andrej se je vsebine lotil natanko tako, kot pričakuje nekdo, ki se želi spoznati s čisto obrtniški zadevami in se pri tem noče spotikati ob strokovnih definicijah in podobnem.

Knjiga je napisana tekoče, razumljivo in logično. Avtorju se vidi, da ima s tem ogromno prakse in je v knjigo prelil to, kar potrebuje vsakdo na začetku svoje pisateljske poti. Seveda je knjiga dobrodošla dodana vrednost tudi za avtorje(-ice) z malce več kilometrine.

V knjigi sem naletel na nekaj iskrih domislic (prvopis, gledišče, ...), kar je pohvalno. Posebej bi izpostavil učinkovito podajanje in logično organizacijo vsebine.

Zraven so, kar je običaj pri tovrstnih priročnikih, različne vaje in jih priporočam tudi izkušenejšim. Mnoge so dober izziv.

Odličen je tudi seznam priporočljivega branja na koncu. Ni samo suhoparno naštevanje, ki bi dokazovalo, kakšen frajer je avtor, temveč podaja kratek povzetek.

Seveda sem v priročniku pogrešal nekaj drobnarij, a to je samo moj osebni pogled.

Knjigo priporočam vsem, ki bi radi ali že pišete krajša prozna dela. Čeprav je poudarek na krajši prozi, boste tudi sedanjí in morebiti bodoči romanopisci in romanopiske v njej našli precej koristnega. Ker je knjiga priročniške navade, vam, če se imate za resnega avtorja(-ico), odsvetujem zgolj izposojó, saj zna večkrat prav priti.

Če bi vsakdo, ki se poda na trnovo pot pisanja proze prebral ta priročnik, bi bilo veliko manj podpovprečnih in povprečnih zgodb. Mogoče zna koga zbosti cena 25,00€ za mehko vezano knjigo, a kvaliteta pač ima svojo ceno.

Moja ocena: PRIPOROČAM NAKUP.

NORDIJSKA MITOLOGIJA

Pripravil Andrej Ivanuš

Nordijski svet naseljuje mnogo vrst bitij in njihova kraljestva so postavljena okrog središča, kjer raste kozmično drevo Yggdrasil (drevesna vrsta jesen, njegov les se uporablja za izdelavo vesel).

Kozmično drevo Yggdrasil

SESTAVA KOZMOSA

Kozmos je postavljen v treh nivojih in sestavljen iz devetih dežel (heimr). Dve deželi sta brez bitij po našem pojmovanju in tako obstaja sedem vrst bitij.

Na gornjem nivoju, do katerega je mogoče le s hojo preko mavrice (most Bifrost), so:

- **Muspelheim** (Múspelsheimr) je svet ognja in lave, torej je to Ognjena dežela.
- **Ljosalfar** (Ljósálfheimr) je dežela vilinec ali škratov svetlobe (Álfar).
- **Asgard** (Ásgarðr) je dežela vojnih bogov in zmagovalcev (Aesir). To so bogovi, ki upravljajo svet in so premagali Vanirje v medsebojni bitki na začetku časa. Kasneje so sklenili premirje in se tudi poročali z njimi.

Na srednjem nivoju, ki ga predstavlja Zemlja kot ravna plošča, ki jo obkroža svetovni ocean, so:

- **Vanah** (Vanaheimr), ki je dežela bogov blaginje (Vanir). Te bogove povezujejo z naravo, znanjem, magijo in zmožnostjo videnja bodočnosti. Tukaj živijo tudi personificirani elementi Vesolja, na primer Sonce (boginja Sól), Mesec (bog Máni), Zemlja (boginja Jörð), Dan (bog Dagr) in Noč (boginja Nótt).
- **Midgard** (Miðgarðr) je dežela ljudi (Menn).
- **Jotun** ali **Utgard** (Jötunheimr, Útgardr) je dežela velikanov, trolov in demonov (Jötnar). Tudi velikani so bogovi in so poimenovani, če predstavljajo naravne sile.

Na spodnjem nivoju, pod zemljo, pa so:

- **Nidavelir** ali **Svartal** (Niðavellir, Svartálfaheimr) je dežela palčkov ali škratov teme, torej škratov, ki v podzemnih rudnikih kopljejo rude.

- **Helheim** (Helheimr) je mračno in hladno podzemlje, kjer prebivajo mrtvi brez časti (Nair) in vlada temna boginja (valkira) Hel.
- **Niflheim** (Niflheimr) je dežela ledu in snega. Torej je to Ledena dežela.

ŽIVALI NA YGGDRASILU

Na drevesu Yggdrasil prebivajo različne živali. Omenil jih bom le nekaj:

- Tukaj živi verica Ratatoskr, ki je žaljiv in aroganten božji sel.
- Na vrhu drevesa je neimenovani orel in med njegovimi očmi poseda sokol Veðrfölnir ali ugaševalec vetra.
- Na drevesu se pasejo in obirajo listje štirje jeleni Dáinn, Dvalinn, Duneyrr in Duraprór.
- Na koreninah pa živi lintvern ali kačjeliki zmaj Nidhögg.
- Na Zemlji lovi plen ogromen volk Fenrir ali Fenris.
- Jormungandr je morska kača navita okrog sveta.
- Tukaj sta dva krokarja Hugin in Mugin (misel in spomin), ki obveščata glavnega boga Odina o dogajanju v vseh svetovih.

POSMRTNO ŽIVLJENJE

V Nordijski mitologiji je posmrtno življenje kompleksnejše, kot ga poznamo iz drugih mitologij. Ljudje, ki so živeli nečastno, morajo oditi v podzemlje v deželo Helheim, kjer vlada temna boginja ali valkira z enakim imenom Hel.

Valkire pa častne ljudi odpeljejo v Asgard. Tam jih namestijo glede na to, kje in kako jih je doletela smrt. Vojščaki gredo v vojaško dvorano Valhallo, kjer jih gosti bog Odin. Pomembneže sprejme pod svoje okrilje boginja Freyja in bivajo v deželi Fólkvangr.

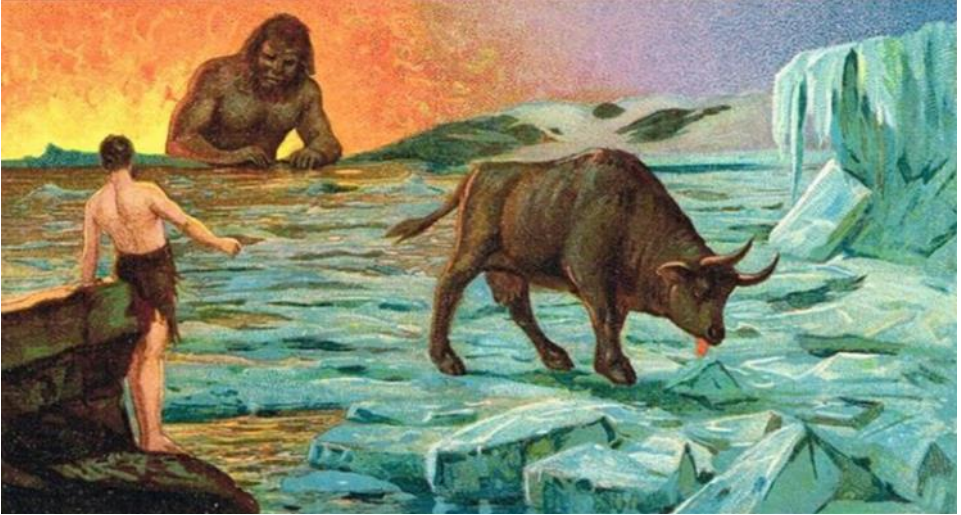
Kdor se utopi v viharju na morju, postane del skupine za katero skrbi boginja Rán. Boginja Gefjun pa posebej poskrbi za dekleta in fante, ki so umrli kot device ali devičniki.

VÖLUSPÁ NASTANEK IN KONEC SVETA

Nastanek in možni konec sveta opisuje pesem Völuspá (slovensko Edda ali Sibilina prerokba). Völve ali sibile so bile v nordijskem in germanskem svetu napovedovalke prihodnosti. V naši mitologiji jim pravimo vidinje.

Lintvern ali kačjeliki zmaj

Bog Buri, prvotni velikan Ymir in velika krava Audhumbla

V Völuspi je glavni bog Odin priklical duha mrtve vidinje. Ukazal ji je, naj mu razkrije preteklost in prihodnost. Sprva se mu je upirala: »Kaj hočeš od mene? Zakaj me skušaš?«, saj se kot mrtva Odina ni bala in se mu je posmehovala: »Kaj, bi rad vedel več?« Odin je vztrajal da mora izpolniti dolžnosti kralja bogov in med nje sodi tudi posedovanje vsega znanja. Na koncu se je vidinja vdala in se po razkritju skrivnosti vrnila v pozabo.

NASTANEK SVETA

Na začetku sta bila svet ledu Niflheim in svet ognja Muspelheim, med katerima je bila Ginnungagap ali zijoča razpoka brez življenja. V njej sta se srečala Ogenj in Led. Ogenj je obližnil Led in tako sta se izoblikovala prvotni velikan Ymir in velika krava Audhumbla, ki je s svojim mlekom hranila Ymira. Krava je z lizanjem ledu ustvarila prvega boga Burija, očeta Bora. Borov sin je bil prvi

Aesir (bog) Odin, ki je imel še dva brata Honirja in Londurja. Ymir je bil dvospolnik, zato je lahko sam ustvaril ostale velikane. Odin, Honir in Londur so zatem ubili Ymira ter iz njegovega telesa ustvarili svet.

Prvi človeški bitji sta bili Ask (jesen) in Embla (brest). Bili sta izrezljani iz lesa, oživilo pa so ju prvotni bogovi in bratje Odin, Honir in Londur.

NOČ IN DAN

Bogovi urejajo prehajanje dneva, noči in letnih časov. Sol, hči Mundilfari in Glenova žena, je boginja Sonca. Vsak dan potuje preko neba na svojem bojnem vozu, ki ga vlečeta konja Alsvid in Arvak. Ta prehod se imenuje Alfrödull ali »slava vilincev«. Sol vsak dan zasleduje volk Skoll, ki jo želi požreti. Ob sončnem mrku jo skoraj ujame. Sol je usojeno, da jo bo nekoč Skoll vendarle ujel in pojedel, vendar jo bo zamenjala njena hči.

Solin brat Mani je mesec. Njega lovi drug volk z imenom Hati.

Zemljo pred vročino Sol varuje Svalinn, stoječa med Sol in Zemljo. Svetlobe ne daje Sol, temveč ta izhaja iz griv Alsvida in Arvaka.

Vidinja nato opisuje veliki jesen Yggdrasil in tri Norne, boginje neizprosne usode. To so Urd (Urđr) - preteklost, Verdandi (Verđandi) - sedanost in Skuld - prihodnost. Boginje pod drevesom teko niti usode. Sledi opis tudi prvobitne vojne med Aesirji in Vanirji ter umor Baldurja, drugega sina Odina, ki ga je imel z boginjo Frigg.

KONEC SVETA - RAGNARÖK

Sedanji čas je nenehna borba med dobrim in zlom. Vendar bodo na koncu sile zla in nereda prevladale nad božanskimi in človeškimi varuhi dobrega in reda. Loki bo s svojimi pošastnimi otroki potrgal vezi in mrtvi bodo odpotovali iz Helheima, da bi zavladali nad živimi. Heimdall, čuvaj bogov, bo s svojim rogom sklical bogove.

Tedaj se bo začela končna bitka med dobrim in zlim – Ragnarök (zaton bogov). Bogovi bodo zbirali najboljše vojščake imenovane Einherjarr, vendar ne bodo mogli preprečiti, da se bo svet vrnil v nered. Odina bo požrl volk Fenrir (Fenrisulfr, Fenris), ki se osvobodi verig s katerimi, ga je Odin priklenil. Volka ubije Odinov sin Vidar. Psa Garm/Geri in Tyr/Freki ubijeta drug drugega. Nato Surt požge cel svet. Bogovi bodo izgubili, zmagalo bo zlo, saj tako narekuje usoda.

A nastal bo nov svet, ki bo drugačen od našega. Odinova sinova Vidar in Vali bosta preživela, saj ju ogenj ne bo skuril. Prišla bosta tudi Torova sinova Modi in Magni, od mrtvih bosta vstala

Norne, boginje neizprosne usode. To so Urd - preteklost, Verdandi - sedanost in Skuld - prihodnost.

Balder in Hodr. Rešena bosta dva človeka, Liv (Živi) in Leiftrasir (Življenje), ki bosta obnovila človeško raso na novih temeljih.

DVOJE BOŽJIH PLEMEN

Imamo dve skupini bogov: Aesirje, bogove vojne, in Vanirje, bogove blaginje, zdravja in plodnosti. Njihova imena in imena mitičnih živali so v različnih sagah lahko različna. Med seboj so se dolgo vojskovali, toda nobeni niso mogli zmagati. Zato so se odločili skleniti premirje in spustiti talce.

Aesirji so dobili Njorda in njegove otroke, Freyra in Freyo ter Kvasira, najpametnejšega velikana. Vanirji so dobili Henira, ki bi moral biti dober vojskovođa, in Mimira, ki ga je o vsem poučeval

Levo: Volk Fenrir se osvobodi verig in požre vrhovnega boga Odina, ki ga je uklenil.
Desno: Velikan-bog Loki in njegovi otroci, ki jih ima z različnimi bitji. To so svetovna kača Jormungandr, osmeronogi konj Sleipnir in gigantski volk Fenrir, ki je njegov sin in ga ima z velikanko Angrboðr.

in brez katerega se Henir ni znašel. Ko so Vanirji ugotovili prevaro, so Mimiru odsekali glavo in jo poslali Aesirjem. Odin jo je uspel zadržati pri življenju s pomočjo različnih trav in čarovnij, ta pa mu je v zameno povedala mnoge modrosti.

Aesirji:

- **Odin** – vrhovni bog, najstarejši in najmočnejši med vsemi bogovi. Je zaščitnik plemičev, vojščakov, pogumnih ter modrih. Jezdi na osmeronogem konju, ki ga nič ne ustavi. Spremljata ga dva krokarja **Hugin** in **Mugin** (misel in spomin), ki mu prinašata informacije iz vseh svetov. Ob nogah ima psa **Garma/Gerija** in **Tyra/Frekija**.
- **Thor** (tudi **Vignir**) – bog groma in najstarejši Odinov sin. V rokah ves čas vihti in vrti težko kamnito kladivo.
- **Balder** – »Ta pametni« je bog lepote in pameti ter je najbolj priljubljen med bogovi, sin Odina in Frigg, Nanin mož, Forsetijev oče.
- **Vidar** – (**Henir, Vali**) sin Odina in velikanke **Grid** je drugi najmočnejši bog ob Thoru. Očetovo smrt v Ragnaröku bo maščeval z umorom volka Fenrira.

- **Bragi** – sin Odina in Gunnlög, hčere velikana Suttunga.
- **Heimdall** (tudi **Hallinskidi** ali **Gullintanni**) – bog mostov, bil naj sin devetih mater, ki so med seboj sestre.
- **Tyr** – bog vojne.
- **Forseti** – bog meditacije in pravičnosti,
- **Hodr** – bog slepih (tudi sam je slep),
- **Londur** – (**Vili**) Odinov polbrat in vrhovni podbog,
- **Idun** – boginja jabolk mladosti,
- **Loki** (tudi **Lopt** ali **Hvedrung**) – pravzaprav ni bog, temveč ognjeni velikan. Največji užitek mu je, ko povzroča nered. Mitične pošastne živali so njegovi otroci z različnimi bitji. Na primer, gigantski volk **Fenrir** je njegov sin, ki ga ima z velikanko **Angrboðr**.

Vanirji:

- **Frigga** (ali **Hlin**) – Odinova žena, mater mnogih bogov, boginja modrosti in prerokovanja (uvedla je rune za prerokovanje). Oblečena je v plašč, ki je videti kakor oblaki in lahko menja njegovo barvo glede na razpoloženje.
- **Freyja** (tudi **Mardell** ali **Syr**) – boginja ljubezni, spolnosti, lepote, plodnos-

ti, zlata, šamanizma, vojne (kraljica Valkir) in smrti. Običajno jo prikazujejo s parom kril. Sicer to predstavlja plašč nevidnosti iz sokoljih peres. Je lastnica čudodelne jantarne ogrlice Brísingamen. Njen voz vlečeta dve mački. Ob vozu dirja merjasec Hildisvíni, ki pa je dejansko zakrit Ottar Enostavni, ki je graditelj njenega kamnitega templja. Z možem Óðrom ima dve hčeri Hnoss in Gersemi.

- **Freyr** – (tudi **Frö**, **Atridi** in **Menglad**, včasih celo **Yngvi**), bog sonca in dežja, dvojček Freyje.
- **Njord** – boginja morja, prinašalka sreče.
- **Ull** – bog zime; Sifin sin in Torov pastorek, ki je najboljši je drsalec in strelec.
- **Elli** – boginja stare dobe in dednosti,
- **Skadi** – bog destrukcije in zato mora živeti ločeno od drugih.

Pregledali smo osnove nordijskih mitologij, ki so jih mnogi avtorji koristno uporabili v svojim pesmih, zgodbah in romanih ter filmih. Vsekakor je najboljši med njimi J.R.R. Tolkien. Bil je predavatelj nordijske mitologije na fakulteti in se je vse življenje ukvarjal z njo. Rezultat je mitsko delo Gospodar prstanov, ki se v svoji osnovi v celoti naslanja stare mite

Mnogi so jo prenesli v Ameriko in kmalu so nordijski bogovi zasijali v novi luči, saj vsi heroični stripovski junaki kot so Superman, Spiderman, Thor, ipd. svoje moči in dejanja gradijo na osnovi severnjaške mitologije.

Vsekakor pa se temu niso mogli izogniti niti avtorji sodobnih računalniških iger, ki obilno zajemajo iz številnih nordijskih sag. Teh je po sedaj znanih podatkih več kakor šestdeset. Drugi vir pa je preko sto runskih kamnov.

Odin, vrhovni bog, najstarejši in najmočnejši med vsemi bogovi in Freyja, boginja ljubezni, spolnosti, lepote, plodnosti, zlata, šamanizma, vojne (kraljica Valkir) in smrti.

RELOAD

Bojan Ekselenski, Slovenija

Najprej smo se opremili in zatem zapustili postojanko.

Ozrl sem se okoli sebe. Oba sonca sta skoraj idilični naravi dajala zanimiv pridih. Poleg Jožice in Francija sem se počutil varno. Zlasti njeno vihtenje meča nas je rešilo mnogih nadlog. Kdo bi si mislil, da so ženske ročice sposobne takšnega vihtenja meča. Kar srečno smo se prebijali iz ene v drugo postojanko. Malce sem jezen sam nase, ker sem namesto v kondicijo vložil v težji oklep. Tako sem vse bolj čutil, kako me teža tišči k tlom.

»Borut,« me je Franci zbudil iz razmišljanja. »Koliko je do jezerske obale?«

Skomignil sem z rameni:

»Če me spomin ne vara, še kakšne pol ure.«

»Če nas vmes kaj ne naskoči,« je odločno dodala Jožica.

Mi o volku, volk iz ovčje kože. Pred nami se je zvrnilo velikansko drevo. Zrak je napolnil grozljiv trušč rjoventja. Iz oči v oči smo se znašli pred pošastjo neznanega imena. Jožica prva izvleče meč. Franci ji sledi in zavihiti oba težka meča. Pametno je vložil v golo moč. Na koncu sem se še sam pripravil. Segel sem v malho in otipal prijetno topli krogli. Zver na štirih nogah s štirimi rokami, osmimi očmi na smešnih peceljih in usti, iz katerih sika dolg jezik s kisljo slino, znova divje zarjuje. Jožica zakliče:

»Naredi mi dober dan za moj EXP!«

Zver zamahne z dolgim repom, zadkom ali karkoli je že z ostrim želom na koncu. Franci komaj odskoči in zverini

z dvema zamahoma zaseka v debelo kožo.

»Ima pa debelo kožo! Tole zna trajati!«

»Umaknita se, naj mu malce podkurim!« sem zaklical in izvlekel krogli. Hitro ji namenim ognjeni urok:

»Naredimo si zverinično pečenko!«

Natančno sem zalučal obe pripravljene krogli. Slepeča bliska sta se pomešala s presunljivim krikom zveriničinih zverinskih bolečin.

Jožica je zacvilila:

»Še mene je malce opeklo. Drugič vzamem paket z odpornostjo na ogenj, pa naj se kuri, kolikor je potrebno za potešitev piromanskih navdihov.«

Zverina se napihne. Franci je zaskrbljeno zaklical:

»Tole bo počilo! Bežimo!«

»Skrijta se za mano, naredil bom dežnik!« in oba sta stekla k meni. S kretnjo sem ustvaril urok ščita. Končno mi je prišel prav.

Zver se je razletela. Žal nismo bili deležni pakiranj mesa in drobovine, temveč množice bizarnih škorpionov. Iz ene zverine smo imeli pred sabo nekaj deset zverinic. Jožica je skočila iz zaščitnega dežnika:

»Tole bo zabavno!«

Utrujeno sem vzdihnil:

»Tole bo naporno.«

Znašla se je pred škorpijonom svoje višine. Najbrž je nasprotnika malce podcenjevala. Zamahnila je, a škorpijon se je izmaknil in proti njej izstrelil želo. Komaj se mu je izognila.

Tudi Franci se je zapodil proti svežim nasprotnikom:

»Naredi mi ta dan zabaven!« je zaklical in zavihtel meč.

Ker sem moral varčevati s krogli, sem izvlekel palico in proti škorpijonom prožil električne uroke. Izkazali so

se za prešibke. Franci je bil s svojima dvema megamečema uspešnejši. En zamah, ena škorpijonska glava manj. Brez glave so grdavži hitro izdihnili ali karkoli že počnejo ob smrti.

Proti meni sta se napotila dva škorpijona. Očitno sta me hotela stisniti ob drevo. Levi se mi je zdel nevarnejši. Vanj sem izstrelil strela, zatem še eno in še eno. Zver je trznila. Desni škorpion se je silovito pognal proti meni. Tvegal sem in palico napolnil z zamrzovalnim urokom. Skoraj sem že vohal smrad zveri, ko sem izstrelil urok. Zver je v hipu zmrznila. Potem sem se posvetil še omamljenemu levemu nasprotniku. A sem se uštel. Urok se je prepočasi polnil. Presneto, pred začetkom sem se premalo posvetil hitrosti polnjenja mane. Škorpion me je dosegel. Oklep ni pomagal proti želu.

Tup in znova sem se znašel na začetku. Jožica in Franci sta me grdo gledala izpod čela, saj sta morala z mano nazaj na začetek. Tako pač je. Reload velja za vse enako. Kaj sem lahko naredil? Skomignil sem z rameni. Še en reload v moji življenjski zgodbi. Ni ne prvi, niti zadnji. Zdaj sem se opremil za tisti paket izzivov.

Ponovili smo vajo z veliko zverino in potem škorpijoni. Nabil dal sem si hitrost polnjenja in moč ognjenega uroka. Za dobro mero sem si dodal še močnejši zamrzovalni urok.

Po končanem pokolu smo zadovoljno pobrali plen. Ni ga bilo malo. V naslednji varni hiši bo zabavno. Samo Jožičina rana je zmotila idilo nabirke. Sicer sem jo pokrpal, a sem imel premalo zdravilne zeli. Žal ima malha končni volumen.

Končno smo dosegli jezersko obalo. Spogledali smo se in takoj našli soglasje

– zaslužili smo si malce počitka. Morali smo si povrniti nekaj življenjske energije. Zleknili smo se na zlatorumni pesek. Toplota je dobro dela. Čutil sem, kako se mi vračajo moči. V daljavi sem ugle dal postojanko. Tam bomo na varnem delili nagrabljen plen. Pot do tja je varljivo čista in mirna.

»Kaj misliš?« sem se obrnil k Franciju. Skomignil je z rameni:

»Tole je sumljivo premočrtna pot.«

»Gremo!« je rekla Jožica in odkrevsala po pesku. S Francijem sva se spogledala in ji sledila.

Pozornost nam je počasi kopnela. Ravno tedaj se je zgodilo. Iz gozda so nad nas planili nekakšni jekleni skeletniki. Franci in Jožica sta izvlekla svoje meče. Prejšnjo tišino zamenjajo zvonki udarci kovino ob kovino. Franci mi je zaklical:

»Presneti jeklenčki! Bolj so mi všeč jelenčki, od njih dobimo golaž. Pri Diablovem zlodeju, daj jih z elektriško!« in divje vihtel meče. Nič ni kazalo, da je delal kakšno škodo. Tudi Jožici ni šlo dobro. Pod pritiskom sivih okostnjakov se je počasi umikala proti mirni vodni gladini.

Palico sem napolnil z električnim urokom. Sprožil sem proti jeklenčkom, ki so Jožico potisnili samo kakšen meter od vode. Napaka. Udarec elektrike je še povečal hitrost jeklenega okostnjaka. Hitro sem hotel menjati elektriško za zmrzal. Čas je tekkel. Ko so oba soborca stisnili v res zoprni položaj, so se posvetili še meni. Ritensko sem se umikal proti vodi. S palico jim nisem mogel parirati. Ogenj in ledenje sta jih samo upočasnila. Presneto, kaj bi dal za kislinsko brizgo!

Tedaj me je zagrnila tema. Zvezdno nebo se je zavrtelo okoli mene. Vedel sem. Znašel sem se na nuli.

Stresel sem z glavo. Preklinjal sem zaradi nemarnosti. Znašel sem se pred dilemo. Znova moram dovolj daleč nazaj in si pridobiti dovolj točk in plena. In še nekaj! Aha, spomnil sem se. Več moram vložiti v spomin. Zakaj sem tu? Kaj že moram vzeti? Pogledal sem na račun. Hm, teh sto pik sem enakomerno razporedil med ogenj, elektriko, zmrzal in, naj bo tokrat zraven kislina. V kosteh in na vodi sem čutil, da mi zna prav priti. Franci in Jožica zagotovo glasno preklinjata, ker sem mrknil.

Odložil sem VR čelado. Pomežiknil sem in pogledal na zaslon. Virtualna resničnost me je malce opijanila. Še sreča, da obstaja reload. Moj virtualni Borut se pobere v varni hiši, malce tlačani za pike in se obnovi. Smrt je samo izguba časa in nekaj virtualne valute.

Pogledal sem na uro. Čas je za kosilo.

Na ulici me je presenetil za ta letni čas precej hladen dan. Iz žepa sem potegnil svojega pametnjakoviča in se

povezal z igro. Med potjo sem si lahko natančno skalibriral Borutov lik. Zatopljeno sem tipkal po zaslonu in vlekel drsnike. Čudno, ker me soigralca še nista poklicala.

Tako zatopljen v Borutove statistike nisem videl, da sem brez obveznega pogleda levo, desno in levo zakoračil na prehod za pešce.

Ne vem, kaj je bilo prej? Tup ali vrtenje sveta okoli osi? V trenutku občutka breztežnosti sem dojel. Igra je izginila. Borut je izpuhtel. Zagledal sem svetleči tunel. Zaplaval sem proti koncu ... A tam je?

Mobilnik je padel na tla. Na srečo je bil odporen na padce z deset metrov višine in potop v petmetrsko vodo. Aplikacija se je resetirala in na zaslonu se je pojavil napis:

»RELOAD?«

»Y / N«

<< Konec >>

A ne zame ...

LUNARIS

Tanja Mencin, Slovenija

**Vesoljski dnevnik 234567, lunar-
na baza Lunaris, 6.00 po zemeljskem
srednjeevropskem času, leto 2300,
petek, 12. februar.**

»Vstani že lenoba!« je nejevoljno zarenčala Eva v Robija, ki se je še sladko pretegoval v trdi postelji. »Na Zemljo bo treba poslati nove meritve.«

Robijeva leva noga je smuknila izpod odeje, da so se pokazale napete mišice.

»Ja, ja, ne tečnari Eva. Vso delo bo narejeno, kot je bilo doslej.«

»Zamujaš!«

»Rekel sem že, da me ne prebujaj tako grobo.«

»Grobo gor ali dol. Predsednik Komisije za vesoljske raziskave bo spet nejevoljen, če bodo poročila zamujala.«

Robi se je posmejal z rahlo raskavim glasom.

»Tako ali tako je vedno slabe volje.«

»In kloni se bodo spet pritoževali, da smo leni.«

»Pa naj se!«

Postava z jeklenimi mišicami se je dvignila. Eva je vedno občudovala takšna telesa, čeprav za žensko tudi sama ni bila slaba. Bila je v odlični kondiciji.

»Obleci se in pridi v Bunker!« je ukazala z neučakanim glasom. »Vsi smo že tam.«

Robi se je pričel oblačiti in pri tem mežikati z očmi, kot bi ga slepilo sonce.

»Saj že grem,« je odvrnil v spravljenem tonu.

Bunker je bil opazovalna komora, opremljena z najmodernejšimi prestrezniki signalov, teleskopom in vrhunsko zmogljivimi računalniki. Robi se je vedno čudil temu s kakšno matematično natančnostjo računalniki opravljajo svoje delo. Bili so bolj precizni kot površinski roboti, ki so zbirali vzorce luninih tal in iskali življenje drugih bitij.

Dobrih pet minut zatem je bil oblečen in umit. Vse je delal z vojaško preciznostjo in naglico. Na to je bil ponosen, saj je na Lunarisu veljal kot eden najsposobnejših vodij znanstvenega oddelka. Nekoliko so mu šli v nos izpopolnjeni kloni, vendar se jih je sčasoma navadil. Vsekakor pa je bil človekoljub, zato svojih navadnih ljudi ni zanemarjal. Prav nasprotno, vedno jih je podpiral in zagovarjal, če ga je kdo kje polomil.

Eva ga je mirno čakala. Ko je videla, da je urejen od glave do pet, ji je ušel topel nasmešek.

»Spet si podoben samemu sebi,« je veselo navrgla. Robi je ujel njene kostanjeve oči in se zasmejal.

»Vedno sem takšen. Greva?«

Eva je pokimala in mu sledila iz skupne spalnice.

V sosednjem prostoru, ki je premo-gel zemljino gravitacijo, sta se oblekla v skafandre s kisikom in složno zapustila bele sterilne prostore.

Bunker, ki je bil v resnici observatorij, je bil proč kakih tristo metrov. Ležal je na majhni vzpetini na vrhu luninega kraterja Maria v območju Mavričnega zaliva. Robi je že od daleč zagledal belo kroglasto streho, ki se je razpirala in klone, ki so, bog si ga vedi zaradi česa, tekali sem in tja. Ob pogledu nanje se mu je čelo špagetasto nabrazdalo.

»*To bo verjetno zaradi tega, ker še ni spil svoje jutranje kave,*« je pomislil sam pri sebi. Le kako naj zjutraj trezno razmišlja brez kofeina v sebi. To se mu je zdelo skoraj nemogoče. Prisilil se je h koraku in hitro dosegel zgradbo slonokoščene barve.

V Bunkerju je bilo živahno. Z Evo sta šla najprej v kompresijsko komoro, da se telo navadi na umetno zemljino atmosfero, potem pa vstopila na oder dneva. Tu so ju že čakali.

»Kaj novega?« je takoj vrgel vprašanje v črnolasega, vedno tihega, Evalda, ki je bolščal v računalniški LCD ekran. Le ta mu je privoščil spoštljiv pogled.

»Je,« je pokimal Evald. »Ves čas opazujemo krater tam spodaj. Teleskopi so ujeli nekaj nenavadnega.«

Robi se je napel, kakor da nečemu prisluškuje.

»Pa že veste za kaj gre?«

»Samo predvidevamo lahko, vendar pa si nekateri že umišljajo, da smo blizu odkritju.«

»Kakšnemu odkritju?«

»Prebivalcev Lune.«

Robi je bil vaje vsega, vendar je tokrat osupnil.

»Kaj? Odkrili ste lunarne domorodce?«
»Nič še ni gotovo. Še vedno se zadeva preiskuje.«

Zamahnil je z dlanjo, odločno in kot se ju je zdelo, malce preveč energično.

»Zanimajo me stvarna dejstva, Evald, ne samo gola sklepanja!«

»Kot sem že rekel, zadevo še vedno preiskujemo. Na teren smo poslali tri klone.«

»In kje ste opazili te domnevne domorodce?«

»Na dnu kraterja Maria.«

»Naj me strela! ... Ste poslali v krater klone?«

»Ja.«

Eva, ki je molče stala poleg, je z očmi preletela gomazečo množico. Po neki čudni logiki jo je obšlo domotožje. Že dve leti je bila na Luni in v tem času je doživela marsikaj. Vendar pa se v Bunkerju ni rada zadrževala. Raje je imela Lunino površje.

Splošno sprejeta teorija o nastanku Lune pravi, da je Zemljo proti koncu njenega nastajanja zadel komet v velikosti Marsa. Iz ruševin, ki so nastale, se je v nekaj mesecih izoblikovala Luna, ki jo deloma sestavlja zemeljski material. Te ruševine so bile spočetka od Zemlje oddaljene le 20.000 kilometrov, zaradi bibavice pa se je razdalja povečala do današnje.

»Dol grem!« je zdaj nenadoma kar bruhnila. »Dol grem v krater.«

Robi se je zdrznil in zasukal glavo.

»Sama ne greš nikamor. S teboj grem. Itak moram še opraviti nekaj meritev na ledu.«

»Prav,« je pokimala Eva.

Krater Maria je izoblikovala lava. Ko se je strdila je na luninem površju verjetno močno deževalo. Na dnu kraterja so namreč odkrili zaloge ledu, kar je znak življen-

ja na Luni. Temperature na Luni so drastične, ponoči se temperature spustijo na minus sto dvajset, podnevi pa narastejo na plus sto dvajset. Sonce je tu neusmiljeno. In četudi je Luna z Zemlje videti kakor svetleč objekt, je v resnici zelo temno telo. 3470 kilometrov velika Lunina krogla odbije samo sedem odstotkov svetlobe, ki pade nanjo. Luna tudi nima svoje atmosfere, vsaj ne takšne kot jo poznamo na Zemlji, zato Sonce tu kroji svojo usodo.

Robi se je zasukal in se dotaknil Evinega komolca.

»Pridi, greva. Do poldneva morava biti nazaj.«

»In poročilo?«

»Bo moralo počakati, dokler se ne vrneva.«

»Okej.«

Vrnila sta se v slačilnico, kakor so imenovali sobo, kjer so hranili skafandre s kisikom in se namenila ven iz Lunarisa.

Pot se je kmalu prevesila navzdol, v sam krater. Lunino površje je bilo nekaj metrov na debelo prekrito s prahom in gruščem. Sestava je podobna zemeljskim bazaltnim kamninam, kakršne nastanejo ob vulkanskih izbruhih. Zanimive so majhne, steklu podobne masne zgostitve. Nastale so zaradi ogromnih temperatur, do katerih pride ob udaru meteoritov.

»Kaj bova spodaj?« je vprašala Eva in pogledala Robija.

»Vzel bom vzorec ledu.«

»Samo to? Ne bova iskala domorodcev?«

»Če so, naju bodo sami prvi zagledali,« je odvrnil v nasmehu.

Potem sta srečala dva klona, Alfo 21 in Delto 34. Povedala sta, da v kraterju nista opazila nič nenavadnega in da se vračata v bazo.

Robi je postal pozoren, kajti tretjega klona ni bilo z njima.

»In kje je Beta 11?« je vprašal.

»Spodaj vaju čaka. Iz baze so nam sporočili, da prihajata.«

»Aha. No, prav. Vrnita se v bazo.«

Poslovili so se. Robi je naredil korak naprej, Eva pa je stala kakor vkopana v tla. Opazila je, da izza horizonta že leze sonce. Spet do peklenska vročina, je pomislila. Kot vedno.

»Kaj? Boš kar stala?« je vanjo priletelo vprašanje, da se je zdrznila in zavzdihnila.

»Pohiteti morava,« je odvrnila. »Sonce.«

»Se tega še nisi navadila?«

»Ne povsem.«

Potem sta pohitela v sam krater.

Na dnu se je kakor biserna ploščad svetila ledena ploskev. Robi je vzel vzorec ledu, ga spravil v za to izdelano posebno epruveto z zaščitnim ovojem in jo zapečatil.

»Tako,« je rekel. »To je zdaj za nama.«

Eva je z očmi premerila konfiguracijo terena. Iz vzhoda sem se jima je približal klon Beta 11. Ko je prišel čisto blizu, ju je resnobno pozdravil in pokazal nazaj na vzhod.

»Tam je votlina,« je dejal.

Robi je osupnil. »Votlina? Od kje se je pa tako nenadoma vzela?«

»Votlina?« je prav nemarno zazijal z usti. »Kakšna votlina?«

»Tla so se udrla. Očitno je pod luninim površjem pravi labirint podzemnih hodnikov.«

»Si bil v votlini?«

»Nisem bil. Nisem primerno opremljen.«

»Pojdi v bazo in se vrni sem dol z nekaj znanstveniki.«

»Prav,« je pokimal klon in odšel mimo njiju.

Eva je bila na novo povsem razgibana.

»Votline na Luni?« je rekla bolj sebi, kot Robiju. »In pravi podzemni labirint!«

»Logično, ne,« je v ironičen posmeh navrgel Robi. »Če se domorodci kje skrivajo, se prav gotovo pod luninim površjem.«

»Poglejva.«

Robi je odločno dvignil desnico.

»Ne! Tu bova počakala ostale. Si pozabila, da odgovarjam zate?«

Ne, tega ni pozabila, pa vendar jo je zdajle spreletelo nekaj vesoljskega. Nekaj tako vznemirljivega, da je komajda zatrla navdušenje. Pomisel na domorodce ji ni dala miru. In kakšno odkritje bo to za človeštvo! Odkritje neprecenljive vrednosti!

Eva je uprla pogled v sončno kroglo, ki se je počasi pomikala izza horizonta. »Vsak čas bo,« je pomislila. Vzhodni del Lune se bo pražil v Soncu, zahodni del pa ledenel v noči in mrazu.

Lunin tir je nagnjen proti ravnini ekliptike, proti ravnini Zemljinega tira okrog Sonca, za približno pet stopinj. Zato Sonce, Zemlja in Luno redko srečamo na isti črti in temu primerno so redki tudi lunini oziroma sončevi mrki. Poleg tega je lunin tir ekliptičen, torej ni krožnica. Zemlji se lahko približa na 400.000 kilometrov in od nje oddalji do 406.700 kilometrov. Za eno obkroženje Zemlje potrebuje 27,32 dneva. Luna se vrti tudi okrog sebe, za ta vrtiljaj potrebuje natanko toliko kot za obkroženje Zemlje. To se imenuje vezano vrtenje.

Nenadoma pa jo je obšla strašanska omotica, da se je opotekla. Z nekaj kratkimi vdihni in izdihni je premagala slabost in ujela zaskrbljene nanjo motreče Robijeve oči.

»Dobro mi je,« je rekla v klavrn zagovor.
Robi je odkimal.

»Vrni se v bazo!«

»Ne! Saj nisi resen, če misliš, da bom votlino prepustila samo tebi.«

Potem se je čudna slabost vrnila. Eva je občutila, kako mlahave noge ima in kako so ji v zavesti zarohnele misli:
»Sale en dhara.«

»S-sale en dhara,« je presunjena zajecljala.

Robi je bil v hipu pri njej in jo podprl.

»Eva?!«

Potem je prišla vizija, kratka, hipna, bežna, a živa. Eva je ugledala v zavesti nekakšno bitje, katerega koža je spominjala na človeško ribico. Potem se je podoba razblinila. Hlastnila je za zrakom.

»Tu so!« je nenadzorovano vzkliknila. »Domorodci so tu! Opazujejo naju!«

Robi je razprl oči, da je bil videti pod skafandrom kakor velikanski kuščar.

»Opazujejo naju?«

»Ja. Tu so.«

Ozrl se je okrog sebe, a ni videl nikogar.

»Nikogar ne vidim.«

»Oni vidijo nas. Spremljajo nas.«

»Eva, bledeš!«

»Ne! Tu so! ... Vem, da so tu!«

»Pridi, vrniva se v bazo. To je ukaz, Eva!« Eva se je nerada vdala, vendar je sledila Robiju po ravnini kraterja in rahlo navzgor. Toda pomiriti se ni mogla. Predvsem zaradi tega ne, ker je bila po duši znanstvenica, biologinja po poklicu, zato so zanjo štela preverjena dejstva. Pa vendar se je zdaj obnašala tako iracionalno!

Nazaj grede sta srečala dva znanstvenika, geologa in fizika kvantne mehanike. Spremljali so ju trije kloni Beta 11, Alfa 21 in Delta 34. Izmenjali so si nekaj besed in se poslovili. Robi jim je ukazal naj se vrnejo v bazo še pred poldnevom in da se naj ne izpostavljajo kakršnikoli nevarnosti. Fizik je dvignil desnico v pozdrav in krenil navzdol za ostalimi.

Eva in Robi sta se vrnila v observatorij. Robi se je takoj povezal z Zemljo in poklical predsednika Komisije za vesoljske raziskave. Poročal mu je o najdišču ledu in to, da so v ledu odkrili bakterije, ter celo fosil, ki spominja na pomanjšano ribo mečarico.

Predsednik KVR je bil debeluškast možakar z debelimi naočniki na nosu.

Bil je strog, vendar korekten. Njihova življenje na Luni je spremljal že dve leti, od samega začetka.

»Za kakšne bakterije gre?« je takoj z vnetim zanimanjem vprašal Robija.

Robi si je šel z desnico skozi goste rjave lase.

»Saj ne gre samo za bakterije,« je odvrnil. »V ledu smo odkrili tudi preproste enoceličarje. Kako preživijo tako ekstremne razmere še ne vemo.«

»Poročajte mi, če boste odkrili kaj novega.«

Eva, ki je stala poleg Robija in poslušala možakarja, se je skoraj do krvi ugriznila v ustnico. Toliko, da ni bleknila nekaj o na novo odkriti votlini. Vendar se prenagli ni smela, prav lahko bi se osramotila z ugibanjem ali so na Luni Lunarniki ali ne. Če pa so, če se bo v bodoče izkazalo, da je Luna že poseljena, je to pomenilo samo eno – na Luno bodo začeli množično prihajati vsi mogoči ljudje in kloni. Kdo ve, če bi bilo to Lunarnikom všeč.

»Poročali vam bomo,« je slišala v odgovor reči Robija. »Bodite brez skrbi.«

Potem se je zveza prekinila. Robiju je ušel mukotrpen zdihljaj.

»Tako, inkvizicija je zdaj za nami. Posvetimo se votlini ... Evald! Alice! Poizvejta kaj se dogaja na terenu ... na dnu kraterja!«

Evald je pokimal, da bo poizvedel. Alice je v rokah držala skodelico kave. Robi je stopil do nje, ji vzela skodelico iz rok in naredil požirek.

»Hvala, Alice. Danes še nisem pil kave.«

»Robi!«

»Saj si lahko greš po drugo kavo, kajne?«

»Ja, no ... res lahko.«

»Hvala. Zelo si prijazna.«

Potem se je oglasila druga rumena zveza, kar je pomenilo novice s terena. Alice je preusmerila vojaški sprejemnik na zvočnik, Robi je skoraj zatulil: »Poročajte!«

Oglasil se je Phill. Povedal je, da so našli votlino in da so se spustili vanjo. Od tu naprej pod lunino površje vodijo rovi.

»Kako veliki rovi?« je zanimalo Robija.

»Višina odraslega človeka.«

»Pojdite v notranjost in poročajte čez pol ure.«

»Sprejeto.«

Potem je zveza oglušela.

Evo je neka sila premaknila z mesta. Odločila se je, da gre za njimi. Tiho se je izmuznila vrvežu, pohitela v slačilnico in ven na plano. Pohitela je do roba kraterja in se preveznila čez rob v globino. Sonce je že bilo povsem na obzorju, vendar v vesoljskem skafandru iz trpežnega azbesta vročine skoraj ni čutila. Potem je stekla, kolikor je bilo mogoče teči v vesoljski obleki. Ko je pritekla do dna, do same ledene plošče, se je obrnila na vzhod. Slabih deset minut pozneje je pred njo v tleh zazevala široka luknja. Votlina!

Eva je osupnila spričo spoznanja, da navzdol vodijo nerodne stopnice. Prižgala je ročno svetilko in se spustila v globino.

V rovu v katerem je lahko hodila s poravnano hrbtnico je bilo temno kot v rogu. Široki snop luči iz svetilke je osvetljeval plasti vulkanskih kamenin. Povsod se je stena krušila in Eva se je za trenutek zbalala, da se bo zrušila nanjo.

Ni vedela v katero smer vodi rov, niti tega kako dolgo že hodi. Orientirala se je po občutku in izkušnjah in upala, da bo kmalu ujela ostale. Toda rov se je

nenadoma razcepil v dva kraka. Eva je obstala in ugibala, kam naj gre, levo ali desno. Ker je bila levičarka se je odločila za levo smer. Svetilka je oplazila na steni kos kamna, ki je bil čudno oblikovan. Ogledala si je kamen od blizu in ugotovila, da gre za nekakšen hieroglif, znamenje s katerim naj bi se nekdo sporazumeval. Morda Lunarniki?

»Hej! Je kdo tu?« je zdajci zavpila povsem instinktivno, a njen glas je zadušil skafander. Z grozo je ugotovila, da njenega vpitja nihče ne sliši in da je v tej temi tu spodaj povsem sama. Zasukala se je nazaj, da bi se vrnila tja od koder je bila prišla, ko je za njenim hrbtom hušknila podolgovata senca. Vsaj zdelo se ji je tako. Bliskovito se je zasukala nazaj v smeri hieroglifa.

»Hej! Je kdo tu?«

Odgovorila ji je gluha tišina.

Odšla je naprej.

Potem je hodila še kake pol ure in naletela na nov hieroglif, prav tako čuden, kot je bil prvi. Eva je z roko zdrsnila po umetelno oblikovanem kamnu. Novo znamenje. Ampak znamenje za kaj?

Nenadoma se je počutila ujeto. Hieroglifi na nestabilni kamnini so je malce spominjali na stare sumerske »črke«, vendar, ker je bila biologinja, sumerske abecede seveda ni poznala. Še sanjalo se ji ni kaj znaki pomenijo. Je mogoče, vsaj v nekem delu, da so v davnini Lunarniki kdaj obiskali planet Zemljo? Na Zemlji so zasuti z zgodbami iz davnih časov in pripovedkami o obisku tujih ras. Je na tem kaj resnice?

In še – zakaj je Luna tako pusta in navidezno prazna? Samo zaradi podnebja, ki ni pravo podnebje? Zaradi temperaturnih razlik? Ne, ne more biti samo to. Če so v ledu preživele bakterije in preprosti enoceličarji, ter so našli

celo fosil ribe, potem je bila mogoče Luna, kdaj civilizirana in naseljena. Če je kdaj bilo v resnici tako, kaj je botrovalo takšnemu pustošenju, kateremu je bila zdaj priča? Nov meteor, ki je treščil v Luno in uničil življenje, kot so ga poznali Lunarniki poprej? Meteor, ki je treščil tudi na Zemljo in povzročil novo ledeno dobo in izumrtje dinozavrov?

Ampak naj bo tako ali drugače. Na Luni so prebivala bitja, bitja, ki so izklesala stopnice v votlino in bitja, ki so se sporazumevala s hieroglifi. Vsega tega ni izoblikovala človeška roka z Zemlje.

Potem je hodila še kako debelo uro in zaprepadeno obstala, kakor solnat steber. Zakorakala je v votlino brez odmeva. Bila je visoka kakih dvajset metrov in široka več kot sto metrov. Šop svetlobe je zdrsnil po visokih zidovih. Vsepovsod je bilo polno hieroglifov in izklesanih podob in slik. Pogled so ji pritegnile tudi čudne votlinice, ki so bile nanizane ena nad drugo.

»Kaj se skriva tam notri?« je pomislila. Približala se je eni od takšnih jam v steni in odrevenela. Luč se je ujela v gromozansko velike črne oči, ki so bolščale vanjo. Glava bitja je bila podolgovata in skoraj prosojna. Eva je pritajeno kriknila in skoraj izpustila svetilko iz rok. Z nekaj kratkimi vdihom in izdihom je pomirila napet želodec, kjer se je dvigala kislina in se malce pomirila, ter posvetila nazaj v odprtino v steni. A bitja ni bilo več.

Evi je ušel zdihljaj zmagoslavja. Naposled je zmagala biologinja v njej. Pravkar je odkrila živo lunarno bitje, bitje za katerega Zemlja še ni vedela.

»Sale en dhara!« je zavpila. »Sale en dhara!«

Še sama ni vedela zakaj se obnaša tako otročje, vendar se je spomnila tiste

slabosti od zjutraj in čudne vizije, ki je treščila vanjo. V zavesti je jasno videla živo bitje s prav takšnimi očmi, kot je bolščalo vanjo iz odprtine v steni.

To mora povedati Robiju, je pomislila. Kakšno odkritje! Pravo razodetje!

Zasukala se je nazaj proti rovu in pohitela nazaj. Dve uri je porabila, da je dosegla površje, kjer je sonce v vročini požiralo vse. Pohitela je iz kraterja proti observatoriju.

Tu jo je dohitel vihar besed. Robi je bil besen kot ris, ker je odšla brez dovoljenja in so jo zaman skušali priklicati. Povedala mu je, da je bila pod površjem, kamor radijski signal verjetno ni segel.

»In kaj če bi se ti kaj zgodilo?« je tulil vanjo. »Si lahko predstavljaš svoj grob tu na Luni?«

Eva se je uprla.

»Moj grob? Pretiravaš!«

»Prav nič!«

»So se ostali že vrnili?«

»Že. Nič niso odkrili.«

Eva je požrla debelo slino. Le kako naj mu pove, da je sama odkrila lunarno bitje, da je odkrila dragoceno in pravo življenje na Luni. Vendar vsega tega ni izrekla na glas. Imeli bi jo za noro. Sprva ji ne bi verjeli, potem pa bi vsi planili v tisto dvorano in hoteli videti bitje s kožo človeške ribice. Kaj ne bi bil to grob poseg v naravno okolje Lunarnikov? Saj znanost ne bi ostala samo pri ogledih. Z Zemlje bi hitro prišel ukaz naj primerek ujamejo in nekam zaprejo. Vse za dobrobit znanosti na Zemlji. To se je Evi že od nekdaj upiralo.

Ne. O svoji najdbi bo raje molčala kot grob.

»In ti?« je vanjo spet zasekal Robijev glas. »Si sploh kaj odkrila?«

Eva je pogledala v tla.

»Nič nisem odkrila,« se je zlagala.

»Samo temačen rov je. To je vse.«

»Res?«

»Ja. Lunino površje je očitno podobno Zemljinemu.«

»Pojdi zdaj na kosilo!«

»Že grem.«

Pogovor je bil končan.

Eva je pohitela v sosednji prostor, kjer je bila jedilnica in si izbrala nekaj konzervirane zelenjave in sojin polpet. Vse je pojedla z veliko slastjo. Potem si je privoščila kavo.

Pozneje se je umaknila na drugo stran baze, v skupno spalnico in v naglici skicirala bitje, ki ga je imela v spominu. Beležko s skico je skrila pod trd jogi.

Potem je poiskala klone. Štirje so se zadrževali v svojih prostorih v zahodnem predelu baze ostala dva pa sta krožila z lunamobili po bazi.

Med kloni so jo sprejeli namrgodeno. Očitno so bili zaradi nečesa zelo slabe volje. Eva je k sebi poklicala Beto 11.

»Rada bi vedela ali ste med obiskom votline odkrili kaj nenavadnega?« je odkrito vprašala.

Beta 11 jo je pogledal navzdol. Bil je velik kakor gora in mišičast kakor bik. Imel je pšenične lase in pravilne poteze obraza. Kot moški zelo privlačen.

»Zakaj bi to rada vedela?«

»Biologinja sem. Tu sem z namenom, da odkrivam vse oblike življenja.«

»Hm, pomembno delo, vendar ne, nič kaj takšnega nismo odkrili. Če odštejem seveda tisti stalagmit.«

»Stalagmit? Ste odkrili vodo?«

»Zdi se že tako. Jutri bo Robi poslal skupino.«

»Z vami grem. To je pomembno odkritje. Kje je voda, tam so kompleksnejše oblike življenja.«

»Tam so Lunariki,« je pomislila, a tega ni izgovorila na glas.

»Potem se vidimo jutri ob zori.«
Pokimala je in se poslovila.

Vrnila se je v observatorij, kjer so se nekateri kratkočasili z igranjem kart. Robi se je jezil, da lenarijo, a so ga smeje zavrnilo češ, da je prenapet in naj se malce sprosti.

Stopila je k Robiju. Njene oči so se jezno uprle vanj.

»Zakaj mi nisi povedal, kaj so odkrili v votlini?« je hladno vrgla v vprašanje.
»Bila sem pri klonih.«

Robi je prekrizal roke v naročju.

»A misliš tisti stalagmit?«

»Ja. Oba dobro veva, da stalagmite in stalaktite izoblikuje tudi voda, ki od nekod kaplja. Če smo odkrili vodo, potem jo moramo raziskati, ... potem je fosilna riba povsem na mestu in uradni pričevalec, da je na Luni življenje.«

Robi je v nasmehu pokazal brezhibne bele zobe.

»Vedno biologinja, kajne?«

»Žal pač to sem, ja.«

»Odločil sem se. Jutri še pred zoro odideš s skupino v votlino. Šel bom z vami. Pri takšnem odkritju hočem biti zraven.«

»Meni je prav.«

»Šest nas gre. Dva klona, geolog, arheolog in midva.«

»Phill Collis in Bob Brown?«

»Ja. In dva klona, Alfa 11 in Gama 5.«

»Odobravajoče je pokimala.«

»Dobro, da gre zraven Alfa 11. Vodil nas bo. On pozna pot so stalagmita.«

»Že vidim,« se je sproščeno namuznil, »da ti je Alfa zelo pri srcu.«

»Kaj? Ah, daj no! Samo praktična sem.«

»No, potem se ujemava.«

Ni ga povsem razumela: »Ujemava?«

»Ja. Jaz vodim, ti me dopolnjuješ. To dvoje se lepo ujema.«

Eva je dvignila obraz kvišku. Bila je za glavo manjša od Robija in čeprav je imela atletsko postavo, se je ob njem zdela kakor majhna deklita.

»Robi, me mar zafrkavaš?«

Robi se je zasmejal.

»Tako lepo in vneto biologinjo si ne bi upal.«

»Zdaj mi pa že laskaš. Oziroma, da se popravim – s prilizovanjem ne boš pri meni dosegel ničesar.«

Robi se je vnovič prešerno zasmejal. Uf, kako jo je jezila ta njegova brezbržna lahkotnost s katero je znal očarati.

Potem ju je zmotil računalničar Bojan Cvetković. Povedal jima je, da bo čez nekaj dni sončni mrk in da bo tu z Lune iz Mavričnega zaliva videti čudovito.

Sončni mrk nastopi tedaj ko Luna zakrije bleščečo Sončevo ploskev. To se lahko zgodi samo ob mlaju, ko je poleg tega Luna v enem svojih vozlov. Pri popolnem sončevem mrku se okrog temne Lunine ploskve pojavi Sončeva korona. Nekoč so mislili, da gre za Lunino atmosfero, pa se je izkazalo, da gre za del Sončeve atmosfere. Drugače pa je sonce, nam najbližja zvezda, malodane ogromen fuzijski reaktor. Globoko v njegovi notranjosti vlada temperatura 15 milijonov stopinj in velikanski pritisk. Sonce vsako sekundo sežge štiri milijone ton materije in jo pretvori v energijo. Vendar zaloga sončne energije ni neskončna. Ko bo sonce začelo umirati čez nekaj milijard let, se bo spremenilo v supernovo.

Robi je že pokroviteljsko kimal.

»Ogledali si bomo mrk skozi teleskop. O tem obvesti tudi ostale.«

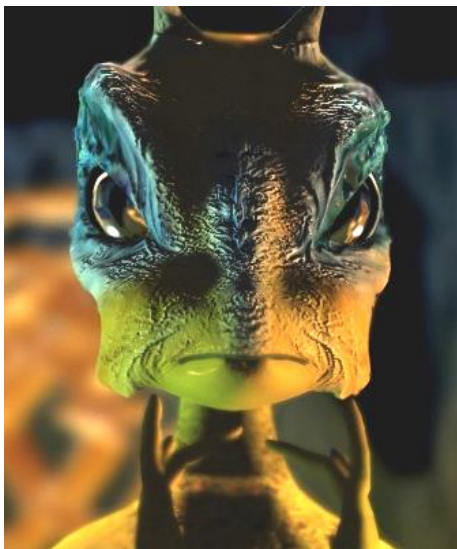
Bojan je priprl oči.

»Nekatere sem že obvestil.«

»Okej. Zdaj pa nazaj k delu.«

Bojan je odbrzel proč. Eva je strmela za njim. Bil je visok preklast suhec z dolgimi štrenastimi lasmi in srebrnimi očali na nosu. O njem se je širil glas, da je računalniški genij. Pravzaprav ni bilo zadeve, katere ne bi znal opraviti. Vdreti v najbolj varovane državne sisteme je bilo zanj mačji kašelj. Srbska vlada ga je predlagala mednarodni Komisiji za vesoljske raziskave ravno zaradi teh hekerskih sposobnosti.

Pod večer, ko je sonce ugasnilo in so se na nebu prižgale zvezde, in je bila lepo vidna zvezda Večernica ali Danica oziroma Venera, so v observatoriju priredili zabavo. Kanadčan Phill Collis je praznoval svoj petintrideseti rojstni dan. Skupno so mu zapeli *Happy birthday to you* in mu podarili torto v obliki luninega prvega krajca. Seveda klonov ni bilo poleg. Vedno so se zadrževali sami zase, kakor da so jim ljudje kužni. Kljub tej hibi pa so bili enkratni varuhi in čuvaji.

V prvi koloniji Lunarisa jih je bilo šest klonov in dvajset znanstvenikov. Komisija za vesoljske raziskave je na Luno poslala biologinjo Evo Bizmark, arheologa Boba Browna iz Združenih držav Amerike, tri geologe, Philla Collisa iz Kanade, Jamesa Cooperja iz Velike Britanije in Škota Boba McPhersona. Potem so bili tu še trije računalniški geniji Evald Braw iz Irske, Bojan Cvetković iz Srbije, Alice Holiday iz Avstralije, vodja Lunarisa Robi Vidmar iz Slovenije, štirje astronomi in dva mehanika iz ZDA, zdravnica Renata Genscher iz Nemčije, psihiater Ludwik Chieseviski iz Poljske, dva fizika kvantne mehanike Otto Werner in Luigi Paganini, oba iz Švice in Indira Sadhana iz Indije, ki je bil po poklicu geograf in je prebijal svoje dneve na Lunarisu v večni meditaciji. Vsi so ga klicali Videc, kajti kadar je prerokoval je po navadi zadel. Zadeval je stvari, ki jih ni mogel vedeti.

Tega slovesnega večera je bil Videc bolj zamišljen kot po navadi. Ko je se izognil prvemu navalu praznovanja je poiskal Evo in jo potegnil bolj na samo.

»Sanjal sem čuden sen,« ji je bil rekel.

Eva, ki je že spila merico šampanjca je bila malce bolj sproščena.

»In? Kaj tvoje sanje pomenijo?«

Vanjo so se zavrtale čokoladne oči.

»Kakor se vzame. Lahko dobro, lahko pa tudi slabo.«

»Govori bolj jasno, nič te ne razumem.«

»Sanjal sem Lunarike.«

Eva je prebledela, a je zakašljala, da odstrani neprijeten cmok v grlu.

»In?«

»Jaz verjamem, da nismo sami. Pa ti?«

»Ne vem.«

»Ne veš?«

»Ne. O tej stvari si še nisem na jasnem.«

»Tega ti pa ne verjamem. Videl sem tvojo skico, katero si poskušala skriti.«

Evi je za trenutek vzelo dih. Čudno se je zagugala naprej in nazaj.

»Vohuniš za meno ali kaj?«

»Ne. Slučajno sem te videl. Ko si odšla, sem poiskal tvojo skico. Tudi sam sem sanjal nekaj podobnega.«

V Evi je zavrelo.

»In? Boš zdaj to nesel vsem na uho?«

»Bi moral?«

»Če zineš samo eno, te spremenim v krastačo!«

Videc je prhnil v potuhnjen smeh.

»Mar misliš, da sem toliko neumen, da bi ogrozil civilizacijo domorodcev?«

»Okej, morda res nisi čvekač.«

»Daleč od brbljivca sem. Če si mogoče pozabila sem Budov sledilec in budiš se so svoj čas zelo preganjali. Vsaj kar se Kitajcev tiče.«

V Evi je narastel ciničen upor.

»Vem, da so vas svoj čas Kitajci preganjali. Upam samo, da te ne bodo tudi tukajšnji domorodci.«

Potem ga je pustila samega.

Vrnila se je k ostalim, kjer jo je prestrigel Robi. Še vedno je bil nekoliko jezen nanjo in zabičal ji je, da nikoli več ne sme baze zapustiti povsem sama. Eva je nerada obljubila, da tega ne bo več počela.

Stopila je k ogromnemu teleskopu in pogledala skozenj. Videla je nežno migetajoč pas na nebu imenovan Rimska cesta. Gre za videz milijard zvezd, povezanih v sistem s številnimi meglicami in zvezdnimi kopicami, ki skupaj sestavljajo našo Galaksijo. Sonce s svojimi planeti je na njenem robu, daleč od sredine. Sicer pa je naša galaksija spiralna, saj zvezde potujejo po neskončnih

nih širjavah vesolja. Rimska cesta je pozimi videti temnejša, ker gledamo proti robu Galaksije, poleti pa svetlejša, ker gledamo proti središču Galaksije.

Potem jo je zmotil klic. Eva se je odmaknila od teleskopa in zasukala glavo. Klicala jo je zdravnica Renata Genscher iz Nemčije. Eva je stopila proti njej.

»Lep večer, kajne?« je brezbrizno navrgla.

Renata je bila, tako kot vedno, brezhibno urejena. Bolj je delovala kot manekenka kot zdravnica. Na obrazu ji je visela temačna senca.

»Eva, govorila bi s tabo,« je odvrnila. »Saj veš, da te zelo cenim. Mislim, da si tu ena od najtreznejših oseb.«

Eva se je podzavestno napela.

»Je kaj narobe?«

»Ne vem še. Saj veš, da tu skrbim za zdravje vseh.«

»Ja, vem. Svoje delo odlično opravljajš.«

»Hvala ... Pa vendar se bojim, da ne bi nekateri zboleli.«

»Ne razumem te.«

»Vaša misija v votlino in iskanje vode. Kdo ve ali je voda s čim okužena, če jo seveda najdete ... Ne bi rada, da nam kaj pobegne iz laboratorija.«

Eva je začutila nujno, da bi žensko potolažila, ji povedala, da jim jutri ne grozi nobena nevarnost.

»Jutri bo vse v redu. Votlina ni nevarna.«

Pa res ni? Kaj če niso Lunariki dobronamerni? Kaj če jih tam spodaj nenadoma napadejo? Kaj če kdo od znanstvenikov umre?

Ob tej pomisli jo je neprijetno zmrazilo. Odnala je te temne misli in se prisilila k kislemu nasmešku. Renata jo je preiskujoče opazovala.

»Veš mogoče kaj, česar ne vem?« je vrgla nenavadno vprašanje.

Eva se je zdrznila in malce preveč ognjevitno odkimala.

»Ne, nič takšnega ni. Jutri bodo zadeve bolj jasne in lahko ti zagotovim, da bomo izven vsake nevarnosti.«

Renati je ušel glasen zdihljaj.

»Upam, da imaš prav.«

»Razumem tvojo skrb Renata. Sama sem biologinja, zato mi zdravje ni španska vas. Lahko mi zaupaš.«

»Prav.«

»Jutri se bo vse dobro izšlo.«

Dve uri kasneje se je zabava končala. Polegli so k počitku, kajti vstajali so zgodaj, nekateri celo ob štirih zjutraj po srednjeevropskem času.

Nad prvo lunarno kolonijo Lunaris je naposled padel spokoj.

A Eva ni mogla spati. Ves čas se je premetavala z levega na desni bok in obratno. Ko je naposled zadremala, je sanjala čuden sen. K njej je prišlo bitje z kožo človeške ribice in ji reklo naj se vrnejo nazaj domov, naj zapustijo bazo in odletijo nazaj na Zemljo. Eva je že hotela nekaj odgovoriti, ko se je v suhih dolgih rokah s tremi prsti zasvetil rdeči kristal. Svetloba se je razlila prek obzorja in pogoltnila vse, pokrajino, bazo, ljudi in klone ... Potem se je prebudila.

Njena prva pomisel je bila, da jim Lunariki, če sploh obstajajo, niso naklonjeni. Bile so opozorilne sanje, to je jasno čutila. Z roko je segla po risbi, katero je skrila pod trd jogi. Skica je bila še vedno tam. Oddahnila si je.

Vstala je in zapustila spalnico. Odšla je v kopalnico in si obraz splaknila z vodo. Z vodo so morali varčevati. Z Zemlje so jim pripeljali zalogo vode in hrane vsake tri mesece. Ker ni mogla spati, se je odločila, da se sprehodi po bazi. Smuknila je v skafander in se

namenila ven. Zunaj je naletela na klona Delto 34, ko je stražil pred observatorijem.

»Ne morem spati,« mu je rekla, ko je videla kako začuden jo gleda.

»Sprehodila se bom.«

Klon je razumevajoče pokimal.

»Ne hodi iz baze.«

»Ne bom ... obljubim.«

Potem jo je pustil samo.

Zasukala je obraz v nebo. Vsepovsod so migotale svetle zvezde. Zaželela si je doma. Zemeljskega doma. A kaj ko bo tu morala prebiti še pol leta. Pogodbo s Komisijo za vesoljska raziskovanja je podpisala za dve leti in pol. Potem lahko odide na zaslužen dopust.

Stopila je v korak in zakrožila okrog Bunkerja. Povsod je vladala globoka tišina. Pomislila je na ptice. Se sploh še spominja njihovega žvrgolenja? Verjetno se, a kaj ko je zdaj ptice lahko poslušala samo iz cede predvajalnikov.

Že je mislila stopiti na sam rob kraterja, ko je za svojim hrbtom zaslišala šum. Bliskovito se je zasukala.

Pričakovala je klona Delto 34, a je skoraj klecnila, ko je v slabo osvetljeni luči, ki je odsevala iz observatorija, zagledala čudno prikazen. Bitje je imelo podolgovato glavo, velike črne oči, dolge suhe roke s tremi prsti, dolge žabaste noge in skoraj prosojno kožo. Evi je vse bolj drevnela kri, vendar je potlačila prvinski strah.

»Nič ti nočem,« je rekla čudnemu bitju.

Prikazen je stala in jo opazovala iz varne razdalje. Poskusila je znova.

»Sale en dhara! ... Sale en dhara!« Potem se je sklonila in na lunino površje narisala edini hieroglif, ki se ge je zapomnila iz votline.

Bitje je strmelo vanjo s svojimi izbul-

jenimi očmi v katerih ni odsevalo ničesar. Nenadoma pa se je zganilo, stegnilo desnico in z kazalcem, prvemu od treh prstov, pokazalo na observatorij.

»Od tu opazujemo Luno in vesolje,« je takoj odvrnila. Seveda ni niti upala, da jo je bitje razumelo. »Znanstveniki smo. S planeta Zemlja.«

Bitje je zdaj čudno zagrgalo, kakor da glasno prede velikanska mačka. V drugi roki se je zableščala rdeča svetloba. Eva je hitro ugotovila, da žari rdeč kamen, kak poseben kristal morda. Prav tak, kakršnega je sanjala. In kaj če je žareči kamen nekakšno orožje in jih lahko vse upepeli, kakor v sanjah.

Toda svetloba je še bolj zažarela, kot da ne misli nikoli več ugasniti. Okrog Lunarika se je zgostilo mlečno polje energije, potem je izginil, kot bi se vdrl v zemljo. Eva je od zaprepadenosti kleknila.

Tedaj jo je ujela močna roka. Bil je Robi.

»Zakaj me nikoli ne poslušáš?« je rekel v narejeni jezi.

»Jaz, ... jaz sem pravkar videla ...« Ni dokončala.

»Videl sem.«

»Še dobro, da tega ni videl klon. Lahko bi ga prestrašil.«

»Mislim, da sem ga prestrašil jaz sam ... Imela si prav. Luna je skrivnostnejša, kot smo si to lahko kdajkoli predstavljali. Upajmo pa, da ni tudi nevarna.«

Eva je zagrebla prste v njegovo laket.

»Robi, obljubi!« je nenadoma bruhnila.

»Kaj?«

»Da tega, kar sva videla, drugi ne bodo izvedeli, dokler ne bo za to ugoden trenutek.«

»Eva, znanstvenika sva. Vse opcije moramo raziskati.«

»Ne, Robi, poslušaj. Občutek imam, da še zdaleč ne vemo vsega. Ne prenačimo vse. Saj veš, kakšne ukaze bomo dobili z Zemlje, če se prenačimo. Saj vendar ne moreš bitja ujeti in ga secirati!«

To o čemer je govorila Eva je bilo res. Komisija za vesoljske raziskave jim bo zabičala, da morajo bitje ujeti in ga raziskati. Po potrebi tudi ubiti. Kar pa je bilo tudi zanj povsem nesprejemljivo. V najhujšem scenariju pa bodo na Luno poslali vojsko. In prav to se ne sme zgoditi.

Pogledal jo je navzdol in skrivenčil ustnice.

»Okej, o tem bova za zdaj molčala.«

»Hvala ti. Vedela sem, da boš razumel.«

»Zdaj pa se vrni v spalnico.«

Eva je odšla mimo njega. Robi je še dolgo gledal za njo, dokler jo ni pogoltnil del baze. Pravzaprav se je spet majčkeno jezil nanjo. Že od prvega dne mu je bila všeč, zato ji je rad popuščal. Samo ugibal je lahko, kako dolgo bo še preizkušala meje njegove psihične vzdržljivosti. Nekako čutil je, da Eva zlepa ne bo odnehala. Stopila bo v bran Lunarikom. In ta pogum pri njej ga je oplajal kakor sonce požene cvet v razcvet. Pravzaprav jo je ljubil, vendar ji tega ne bi hotel priznati za nobeno ceno.

S krajem očesa je pogledal čez rob proti temnemu žrelu kraterja.

»Le kaj jih čez nekaj ur čaka tam spodaj?« je pomislil in dolgo stal in gledal brezdušno praznino pred seboj.

GROZA

Tanja Mencin, Slovenija

KRATKA

Trdi udarci
v
zverženo truplo
rišejo
v mlaki krvi
zadnji zdihljaj

O, TI POPOTNIK

Hrom in nem,
brez glasilk v grlu,
hlepiš po odrešitvi
o, ti popotnik,
ti, norec novega časa!

Jedkanje duše vedno boli.
Ne vzdihuj,
ne kolni prividov,
ki ti sledijo,
vse je razžrta praznina -
umri, ti pravim!
Umri!

Vetrovi že od začetka časov
razbirajo pepelnate sledi.

BREZDUŠJE

Brezzobi smehlaj
je utonil v
solzah;
kriče gre rabelj
od človeka do človeka,
ko senca Brata
upogiba nam hrbtišča -
inkvizicija solnih ran
ne pušča vnemar,
je vsak le suženj
nič več gospodar.

POLET BA-425

Frank Roger, Belgija (prevedel Andrej Ivanuša)

DAN 0

Letala ne izhlapijo kar tako.

Lahko izginijo z radarja, padejo v morje, nekatera zgrmijo z neba, vendar nikoli ne izhlapijo brez najmanjšega sledu.

A to letalo je izhlapelo in moj stric Adrijan je bil na njem! Z letalom je potoval prvič v svojem življenju in namenil se je, da me obišče. Saj ne morem verjeti, kako se lahko usoda poigra z nami!

Naj naštejemo dejstva iz uradnega poročila: 25. aprila je letalo na poletu BA-425 iz letališča Washington Dulles, ZDA, na letališče London Heathrow, Velika Britanija, izginilo z radarja nekaj minut prej preden bi naj pristalo v Londonu. Pilot ni poročal o nobenih tehničnih težavah. Vse je bilo videti v redu. Le v nekem trenutku je letalo izhlapelo.

Ni izginilo le z radarja! Ni padlo v Atlantik, saj je bilo že nad kopnim. Nikjer v južni Angliji ni nihče poročal o padcu letala. Preiskava na terenu ni našla nobene sledi. Sicer pa je ta del Anglije tako gosto poseljen, da bi o nesreči in padcu letala gotovo kdo kaj javil. V Veliki Britaniji se kaj takega zagotovo ne bi izmaknilo nadzoru.

Kakorkoli že, letalo je izhlapelo in z njim tudi moj stric Adrijan. A dokler ne najdejo razbitin in žrtev nesreče, ne bom dal miru in ne bom verjel, da je moj stric Adrijan mrtev. Res me vse skupaj, milo rečeno, zelo skrbi. To ni samo neka majhna nezgoda, ki bi jo lahko enostavno pometli pod preprogo. Moj stric Adrijan je znan po tem, da je odličen reševalec problemov, a to-le verjetno vsaj malo presega njegove zmožnosti.

Vse kar lahko storim je, da skrbno spremljam novice in upam na najboljše.

DAN 3

Še vedno ni nobene sledi o izginulem letalu. Neuradno veljajo vsi potniki in člani posadke za mrtve. Uradno bodo to razglasili šele, ko bodo našli ostanke letala in človeška trupla. Ko in če jih bodo našli.

Moji domači že žalujejo ob izgubi strica Adrijana, a sam še vedno mislim, da ni mrtev. To dejstvo bom sprejel, ko bom dobil uradno potrditev. Kolikor vem, moj stric Adrijan ni med tistimi, ki se predajo kar takoj. Morda si samo zatiskam oči pred resnico. Pa naj bo!

DAN 6

Našli so ostanke letala blizu letališča v Barceloni. Čudno, saj tam ni bilo poročila o nobeni letalski nesreči. Kmalu so vsi časopisi poročali, da gre za dele pogrešanega letala BA-425 – nikakor za celo letalo. Ob tem so našli še zoglenele človeške ostanke treh oseb. Vendar so našli pri enem od njih čitljivo osebno izkaznico in ta oseba je bila definitivno na seznamu potnikov za polet BA-425. Ostale bi naj prepoznali s pomočjo DNK testa, kar bo še trajalo nekaj časa.

Najdba je odprla še več vprašanj kakor je ponudila odgovorov. Kako je del letala končal v Španiji. Kje je preostanek letala? Kaj je z drugimi potniki in s člani posadke? Kaj, pri hudiču, se tukaj dogaja?

Zame je bila najslabša novica, da drugih potnikov še niso našli, ne živih in ne

mrtvih. To je dalo malo upanja, da bi bil moj stric Adrijan še živ.

A kljub temu še niso našli njegovega trupla, to pa mi je dajalo nekaj upanja. Še posebej, ker ni bilo znano, kaj se je zgodilo s preostalim delom letala. Predstavljal sem si, da ga bodo našli nekje pri Heathrowu ali da je celo varno pristalo.

DAN 11

Zgodilo se je nekaj popolnoma nerazložljivega. Dele letala in sedem trupel so našli blizu letališča Chennai pri mestu Tamil Nadu na jugu Indije! Tudi tam, kakor pri Barceloni, ni bilo nobenega poročila o letalski nesreči, tudi nobeno letalo ni poročalo o tehničnih težavah ali da bi sploh pogrešali kakšno letalo.

Preiskovalci so presenečeni ugotovili, da so ostanki najdenega letala deli letala iz poleta BA-425. Sedem trupel je bilo ožganih do neprepoznavnosti. Ko so naredili DNK teste, so ugotovili da je to dejansko pet potnikov in dva člana posadke s tega poleta. Moj stric Adrijan ni med njimi.

Oblasti ne dajejo nobenih izjav za javnost kljub velikemu medijskemu viharju. Kako sta lahko dva dela izginulega letala padla na zemljo na tako različnih koncih sveta? Zakaj je minilo pet dni med obema dogodkoma? Nihče si ni upal postaviti niti najbolj drzne teorije.

Vendar so v lokalnem časopisu ponudili zanimivo idejo. Nekdo je napovedal, da bodo kose letala občasno našli na različnih koncih sveta. Morda bodo kje našli še kakšnega preživelega, ki bo lahko povedal, kaj se je zgodilo. Njegovo pričevanje pa bi morda vsaj malo osvetlilo skrivnost padca letala BA-425.

Sam sem si živo predstavljal, da bo eden od njih prav moj stric Adrijan. Njegovo pričevanje bo razkrilo, kaj se je v

resnici dogajalo na poletu BA-425. Nestrpnost sem čakal na naslednje novice. Vedel sem, da nas stric Adrijan ne bo pustil cedilu. Do tega trenutka nas ni še nikoli!

DAN 14

Naslednji kosi letala so se znašli blizu letališča Ezeiza pri Buenos Airesu v Argentini. Jasno, nihče ni poročal o kakšnem padcu letala. Preiskovalci pa so še v tretje ugotovili, da pripadajo letalu s poleta BA-425. Med ostanki je ležalo osem oseb. Šest jih je bilo mrtvih, dva pa sta še bili živi. Vendar sta bili preveč zmedeni in prestrašeni, da bi lahko karkoli povedali. Takoj so ju prepeljali v lokalno bolnišnico na intenzivno nego. Preiskovalci upajo, da si bosta opomogli, da se jima bosta povrnila spomin in zavedanje. Vsi so upali, da bodo dobili informacije, ki bi pomagale pojasniti to nenavadno skrivnost.

Da bi bila zadeva še bolj nenavadna, so testi DNK pokazali, da so dve osebi že identificirali pri Barceloni. Ponovili so teste, ker so menili, da so prvič naredili napako. A ti so brez dvoma pokazali, da so dve osebi našli dvakrat. Prvič v Španiji in drugič sedaj v Argentini. Bili sta identični kopiji iste osebe.

Zdaj so utihnili še najbolj drzni teoretiki. Tabloidi in rumeni tisk pa se je na široko razpisal o vseh mogočih teorijah, ki so bile vedno bolj fantastične in bizarne.

Mojim sorodnikom sem dejal, da sedaj upam, da se bo stric Adrijan kmalu pojavil živ in zdrav na eni od lokacij, ki jih bodo šele našli. Mnogi med njimi menijo, da se mi je zmešalo. Vendar je vse skupaj tako ali tako zmešano in noro.

DAN 18

Imel sem prav! Čez štiri dni se je zgodilo. Moj stric Adrijan je nazaj. Saj sem

vedel, da bo tako! To sem ves čas čutil v svojih kosteh, nekje na dnu mojega želodca. A na žalost še ni z nami in je malo verjetno, da bo kaj kmalu.

Naj pojasnim!

Naslednje ostanke letala na poletu BA-425 so našli v bližini rimskega letališča Fiumicino. Ob njem je bilo pet oseb, od tega tri mrtve (ena od njih je identična kopija osebe, ki so jo našli v Indiji) in dve živi. Ena od obeh je bil moj stric Adrijan. Po TV poročilih je videti, da je utrpel le manjše poškodbe in je bil pri zavesti. Odpeljali so ga v bolnico, oskrbeli so ga in takoj zaslišali. Drugi preživeli je žal v nezavesti in njegovo stanje je zelo nestabilno. Zanj je zelo malo upanja, da bo preživel, so povedali.

Ne morem opisati olajšanje v moji družini, ko smo strica Adrijana videli živega na televiziji. Hoteli smo takoj stopiti v stik z njim, se ga dotakniti in objeti, a niso dovolili niti, da bi ga poklicali po telefonu. Niti naša vlada ni mogla poslati veleposlanika, da bi ga pozdravil. Vse se je vedno zaključilo s sporočilom, da njegovo stanje ni takšno, da bi karkoli dovolili na tej točki. Saj ne vem o kakšni točki je beseda. No, mi zdaj nestrpno čakamo, da slišimo kakšnem glas o njem.

Na TV samo poslušamo razprave znanstvenikov vseh vrst, ki poskušajo podati razlago teh bizarnih dogodkov. Eden izmed njih je podal teorijo (»pravzaprav le teoretični model, ker v tem trenutku še ni nobenih zanesljivih dejstev«) o tem, kako je letalo potovalo skozi razpoko v času-prostoru in končalo »razsuto skozi različne sekcije časovno-prostorskega kontinuuma.« Če sem prav navedel, ne vem? Še vedno mi ni jasno, zakaj so se nekateri ljudje vrnili dvakrat? In kaj, pri hudiču, je časovno-prostorska razpoka?

Vendar boljše razlage do sedaj še nisem slišal. No, najpomembneje je, da je moj stric Adrijan spet nazaj iz tega kontinuuma ali kar že. Seveda smo v družini naredili zabavo ob njegovi vrnitvi. Malo nam je bilo žal, da ga ni bilo med nami. Ampak naslednjič bo zagotovo pil z nami in nazdravljaj svoji dogodivščini.

DAN 23

V zadnjih petih dneh se je zgodilo neverjetno število dogodkov.

Najprej so pri Bruseljskem letališču v Belgiji našli nekaj naslednjih ostankov poleta BA-425. Tukaj so našli naslednje štiri osebe. Dve osebi sta bili živi. A presenetljivo je, da sta bili njuni prvi kopiji pri Barceloni mrtvi in poogleneli, da so jih morali prepoznovati po DNK in po zobeh. To je bilo pravo olajšanje za njune sorodnike, si mislim. Med preostalima mrtvima, pa je bil eden, na naše velikanško začudenje, naš stric Adrijan. To nas je zelo potrlo, čeprav smo vedeli, da je oni »prvi« stric Adrijan še živ in zdrav.

Saj, ta prvi stric Adrijan si je med tem popolnoma opomogel in okreval od travmatičnih izkušenj in je svojo zgodbo povedal tako oblastem, zasliševalcem kakor tudi tisku.

Povedal je, da je bil polet čisto normalen. Ko so se začeli bližati Londonu, pa se je nenadoma vse začelo bleščati v močni svetlobi in videl je, kako letalo okrog nje-ga in vsi potniki počasi bledijo. Ko se je zavedel, je bil na tleh med kadečimi ostanki letala, čudežno nepoškodovan.

Kako je prišel tja in koliko časa je bil brez zavesti, pa ni znal pojasniti. Vse pa se mu je zdelo dolgo le nekaj minut.

Zelo smo veseli, ko vidimo, da je naš stric Adrijan zares nazaj in cel. Slišali smo, da je sprejel filmske agente, ki mu menda ponujajo zajeten šop denarja, da jim proda ekskluzivne pravice za film, ker je to menda »največja senzacija v civilnem letalstvu do sedaj in zagotovo bo to senzacionalni film«. Vendar so mu oblasti v Rimu odločno prepovedale podpisovati kakršnokoli pogodbo, dokler uradna preiskava ne bo končana.

Ob tem so odvetniki filmske industrije zahtevali, da moj stric Adrijan igra samega sebe. To pa zato, ker obstaja še njegova identična mrtva kopija med ostanki zrušenega istega letala na poletu BA-425. S pravnega stališča obstaja le eden legalni Adrijan – vendar kdo je to? DNK obeh kopij je identičen, kdo je torej original in kdo kopija? Takega precedensa v zgodovini forenzične medicine še ni bilo.

DAN 30

Minilo je teden dni. V tem času so se odprla vrata pekla in planetarno občinstvo je vedno bolj prestrašeno. Najdbe kosov letala na poletu BA-425 so bile ob štirih letališčih: Vancouver v Kanadi, Berlin v Nemčiji, Lima v Peruju in Atene v Grčiji. Ob tem so našli večino članov posadke in potnikov. Vse so uspešno identificirali. A dvojce članov posadke še vedno pogrešajo. Niso se pojavili na nobenem mestu. Po drugi strani je veliko potnikov najdenih po dvakrat ali celo po večkrat. Nekateri so v prvem primeru mrtvi, v drugem pa so preživeli. Nekateri so najdeni mrtvi po dvakrat, nekateri pa so živi in podvojeni.

A ne morete si misliti, kako smo zijali, ko se je moj stric Adrijan ponovno poja-

vil živ. Tretji kopiji ni bilo nič, skoraj je namahal bolničarje, ki so ga želeli poslati v bolnico. Takoj je želel prodati ekskluzivne pravice filmarjem.

Vsi preživeli so zdaj v nekakšni karanteni ali v bolnišnicah, odvisno od njihovega zdravstvenega stanja, in morajo sodelovati v preiskavi. Vsi bi radi domov, vendar jih ne bodo spustili, dokler preiskovalci ne zaključijo dela, kar pa bo trajalo še nekaj časa. Vedno več znanstvenikov ponuja svoje teorije, drugi spet protiteorije in tretji proti-proti-teorije. Vendar ne obstaja nek splošen zaključek ali neka ideja, ki bi pojasnila, kaj se je pravzaprav zgodilo, oziroma se še dogaja.

V tem času so našli praktično vse dele letala in vsi upajo, da sedaj ne bo več novih najdišč letalskih delov. Morda enkrat ali dvakrat in potem bo konec. Šele potem bi se menda znanstveniki resno lotili dela.

Številni TV programi pa so se med tem oprijeli teze o razpoki in časovno-prostorskem kontinuumu in iz čudnih razlag ustvarjajo razlago, ki nima nobene osnove v do sedaj zbranih dokazih.

Mi zdaj čakamo, da nas stric Adrijan končno pride obiskat. Pravzaprav nam je vseeno, kateri od treh bo to. Obenem pa za vsak slučaj žalujemo za umrlim, ker morda je pa ta res naš pravi stric Adrijan. Počakajmo in bomo videli!

DAN 45

Zdaj so si vsi preživeli potniki opomogli in oblasti so napovedale, da bodo vse spustili iz karantene, da se vrnejo ali domov ali v kraj kamor so bili namenjeni pred poletom.

Vendar se je pred končno odločitvijo pripetilo nekaj zares neverjetnega.

Danes, ob 7:35, petinštirideset dni po pričakovanem pristanku letala na poletu

BA-425, je to isto letalo, katere dele so našli na različnih koncih sveta, nenadoma zasijalo nad jasnim nebom nad letališčem Heathrow pri Londonu in varno pristalo v odlični kondiciji, z vsemi člani posadke in z vsemi potniki na krovu. Naredilo je to, kar bi moralo narediti pred natanko 45 dnevi. Seveda so letalo, potnike in posadko takoj spravili v karanteno. Njim ni bilo nič jasno, saj niso mogli razumeti, da so pristali 45 dni kasneje. Za njih ni bilo nobene spremembe.

Tako so na začetku imeli preiskovalci težke razprave s potniki, ki niso razumeli zakaj ne morejo prevzeti prtljage na letališču in zakaj jih izkrcavajo z letala ob spremstvu do zob oboroženih specialnih policijskih enot.

Na tej osnovi je eden od znanih znanstvenikov dodal razlago k svoji prvotni tezi. Zdaj trdi, da je letalo prešlo skozi razpoko v časovno-prostorskem kontinuumu in se nato ujelo v »časovni mehurček«, ki ga je prestavil skozi čas ter ob tem ni pretrpelo nobene škode. Tisti letalski ostanki in vsi, večkrat ponovljeni mrtvi in živi potniki, pa so posledica valovanja časovno-prostorskega kontinuuma. Podobno, ko vržemo kamen v ribnik in njegova površina vzvalovi. Ko se bo valovanje umirilo, bodo te žive kopije tudi pomrle, oz. na nek način izginile.

Mogoče imamo opravka s povratnimi valovi »z obale časovno-prostorskega kontinuuma« in to valovanje bi se nadaljevalo toliko časa, dokler se ne bi povrnilo »originalno« letalo, (če je to pravi pojem). Zdaj, ko se je, pa se bo zadeva nekako uredila. Pa se ni! Vse te kopije ljudi so še vedno tukaj in znanstvenika nič ne motijo, saj meni, da je njegov teoretičen model pravilen in ga je potrebno le še malo dopolniti.

Letalska družba je podala uradno izja-

vo, da je to »originalno« letalo in da so na njem člani posadke in potniki prav tako »originalni«. Vse ostale, ki so jih našli po vsem svetu, so označili za »kopije« in jim onemogočili, da bi zahtevali kakršnokoli odškodnino od letalske družbe. Seveda se je moj stric Adrijan s tremi ali štirimi kopijami postavil po robu tej razlagi. Že vidim, kako si odvetniki gladijo aktovke za spise in novinarji čistijo računalniške tipkovnice.

DAN 60

Pravne borbe so se neverjetno razplamtele. Sedaj uradno ni bilo nobenih žrtve, ker so vsi prišli v London živi, res da z majhno zamudo. Vendar, kdo bi štel dneve? Ampak, kaj so potem mrtvi potniki iz vsega sveta? Ali niso zares mrtvi? Nemrtvi, ali kaj? Bi jih bilo potrebno pokopati? Kaj pa potem naj naredimo z dediščino in njihovimi testamenti? Kaj pa naj s tistimi, ki so jih našli dvakrat ali celo večkrat mrtve? Kaj pa tisti, ki so jih našli žive, pa spet mrtve, kot je na primer moj stric Adrijan? Se je potem potrebno samo na nek način znebiti mrtve kopije mojega strica Adrijana in se delati, da ga nikoli ni bilo? Kaj naj naredimo z »neuradnim« mojim stricem Adrijanom in še z drugim »neuradnim« mojim stricem Adrijanom? Bi se jih bilo potrebno znebiti? Ali pa morajo imeti vsi enake pravice? Kdo bo lastnik njihovih lastnin? Kaj pa žene, možje in njihove družine? Sicer pa, kako sploh razlikovati med identičnimi kopijami iste osebe? Katera je »original« in katera »kopija«?

Nihče ni še poznal takšnih problemov, nihče ni imel izkušnje s čim podobnim in nihče ni imel niti najmanjšega pojma, kako vse skupaj rešiti. Samo odvetniki so si veselo meli roke in v mislih že seštevali denarce.

No, naši družini so dovolili, da se po telefonu pogovarjamo z »originalnim« stricem Adrijanom, torej tistim, ki je pristal na letališču Heathrow. Samo ta stric ni želel prodati svoje zgodbe filmarjem, saj je tudi trdil, da nima o ničemer karkoli za povedati. Nikakor ni razumel ves ta cirkus, saj se po njegovem ni med poletom zgodilo čisto nič nenavadnega. Le teh 45 dni zamude nikakor ni znal pojasniti. Zaradi tega se je zapletel v spor s svojimi »kopijami« in na koncu je »zaradi ljubelega miru«, kot je rekel, popustil in postal sopodpisnik prodaje avtorskih pravic o celotni zgodbi.

DAN 70

Po tistem pristanku so prenehala poročila o najdbah novih ostankov letala na poletu BA-425. Zdelo se je, da se bo vse uredilo in pomirilo.

»Originalno« letalo je končno in načeloma s »pravimi« potniki in člani posadke pristalo na Heathrowu 45 dni kasneje nepoškodovano. Vse tiste razbitine in mrtve ter žive »kopije« vedno bolj postajajo nekakšen stranski efekt nekakšnega odmeva ali valovanja časa in prostora.

Zdaj nam kar pogosto dovolijo, da se po telefonu pogovarjamo z našim »originalnim« stricem Adrijanom. Bilo bi lepo slišati še njegove »kopije«, vendar te uradno niso naš stric Adrijan. Seveda se te s tem ne strinjajo in seveda tudi ne njihovi odvetniki. Pred nami je nova pravniška bitka.

DAN 90

Sej ne morem verjeti! Nihče ne more verjeti! Danes se je na radarju letališča Dulles pri Washingtonu nenadoma pojavilo letalo. Takoj so ga prepoznali kot letalo na poletu BA-425. Kako? Po tolikem času, ko je s 45 dnevno zamudo

sicer pristalo na Heathrowu? Zdaj pa po naslednjih 45 dneh znova v ZDA, ampak z nujnim sporočilom kapitana letala!

Ta je sporočil, da je prišlo do manjših poškodb na letalu zaradi nenadne močne turbulence. Zaradi varnosti potnikov se je odločil, da letalo obrne nazaj na izhodiščno letališče, da ga pregledajo in po potrebi popravijo.

Tako je letalo z vsemi člani posadke in z vsemi potniki pristalo tam od koder je poletelo pred devetdesetimi dnevi. Je to nastalo zato, ker je obstajala dvojna razpoka v časovno-prostorskem kontinuumu?

Ha! Kaj zdaj to pomeni za vse potnike in člane posadke? So tudi ti »originalni«? Mislim, da so vsi zbegani, le odvetniki po vsem svetu se tolčejo po kolenih od veselja in hitijo preko interneta nakupovati nove varnostne sefe za svoje pisarne in za vedno večje količine lahko zaslužene-ga denarja.

Meni vse to ni nič mar. Zelo se veselim, da me obiščejo vsi moji strici Adrijani. Mislim, da bo tudi ta moj stric Adrijan hitro podpisal ekskluzivno prodajo pravic za film. To bo kmalu jasno!

A najpomembneje: je to res konec zgodbe? Ali pa se bo letalo znova in znova pojavljalo vsakih 45 dni z vso posadko in z vsemi potniki na krovu? Zelo se bojim, da bo tako? Zato prosim vse, ki bi vedeli, kako se zapre časovno-prostorska razpoka v kontinuumu, da se mi javijo. Skupaj bomo že nekako zmogli. Ob vsem mojem spoštovanju do mojega strica Adrijana, zdaj si ne želim še več njegovih kopij, pardon originalov.

Tudi filmarje svarim, da naj se le pazi-jo, da bo film res dober. Ker zelo dobro poznam mojega strica Adrijana. Ne glede na to, kateri od njih bo dobil pravdo na sodišču. <>

ZVEZDNI PRAH - tretji planet

zbir slovenske fikcije

RAZPIS ZA OBJAVO SPEKULATIVNIH ZGODB IN PESMI 3

*Novembra 2012 smo uspešno izdali prvo zbirko spekulativnih zgodb in pesmi **ZVEZDNI PRAH 2012 - letni zbir slovenske fikcije**. Druga zbirka **ZVEZDNI PRAH -DRUGA GALAKSIJA** je izšla novembra 2015.*

Društvo ustvarjalcev spekulativnih umetnosti ZVEZDNI PRAH Maribor, razpisuje netekmovalni natečaj za objavo spekulativnih zgodb in pesmi za zbirko spekulativnih zgodb

ZVEZDNI PRAH - tretji planet - zbir slovenske fikcije.

Namen natečaja je pridobiti kvalitetna dela za objavo.

Zaključek 3. natečaja je: ~~30. september 2015.~~

ROK JE PODALJŠAN DO: **30. september 2016.**

Zbirka bo izšla predvidoma sredi leta 2017. Na natečaj pošljite vašo zgodbo ali pesmi s področij znanstvena fantastika, fantazija, horor (grozljivka) in/ali kriminalka. Zgodba naj bo dolžine največ 24.000 besed (ali 96 strani ali 6 avtorskih pol ali 172.800 znakov s presledki). Pesmi naj bodo največ tri, poljubne dolžine. Besedilo pošljite v elektronski obliki (DOC, DOCX, ODT, ipd.) in naj bo pripravljeno skladno s standardi, ki so objavljeni na internetni strani **www.zvezdni-prah.si**. Tričlanska komisija sestavljena iz članov društva, bo ocenila vse prispele zgodbe ali pesmi in se odločila o uvrstitvi besedila v izbor. Na njihovo odločitev pritožba ni možna. Avtorji prejmejo kratko sporočilo o izboru/neizboru v roku 30 dni od dneva zaključka natečaja. Z izbranimi avtorji bomo sklenili ustrezno pogodbo/dogovor o brezplačnem odstopu besedila.

Gradivo pošljite v elektronski obliki na e-naslov:

info@zvezdni-prah.si

ali v drugi digitalni obliki (USB ključek, CD) na naslov:

Društvo ZVEZDNI PRAH

Borštnikova 33, 2000 Maribor.